

Technická univerzita v Liberci
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická

Katedra: Historie

Studijní program: B 7505 Specializace v pedagogice

Studijní program: Historie se zaměřením na vzdělávání
(kombinace) Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání

HOSPODÁŘSTVÍ NA NYMBURSKU V PADESÁTÝCH LETECH
POHLEDEM REGIONÁLNÍHO TISKU

ECONOMIC SITUATION IN THE NYMBURK DISTRICT IN 1950S BY VIEW OF REGIONAL
PRESS

Bakalářská práce: 11-FP-KHI-028

Autor:

Eva HRABÁNKOVÁ

Podpis:

Adresa:

Jasmínová 2137
288 03, Nymburk

Vedoucí práce: PhDr. Ivana Rapavá

Konzultant: Mgr. Kateřina Lozoviuková, Ph.D.

Počet

stran	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
88	0	0	7	9

V Liberci dne: 29. dubna 2011

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra historie

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(pro bakalářský studijní program)

pro (kandidát): Evu Hrabánkovou
adresa: Jasmínová 21 37, Nymburk 288 03
studijní obor (kombinace): Specializace v pedagogice, historie – anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání
Název BP: **Hospodářství na Nymbursku v padesátých letech pohledem regionálního tisku**
Název BP v angličtině: **Economic Situation in the Nymburk District in 1950s by View of Regional Press**
Vedoucí práce: PhDr. Ivana Hrachová
Konzultant: Mgr. Kateřina Lozoviuková, Ph.D.
Termín odevzdání: 1. května 2010

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 17. dubna 2009

děkan

vedoucí katedry

Převzal (kandidát): EVA HRABÁNKOVÁ
Datum: 26. 6. 2009

Podpis: EVA HRABÁNKOVÁ

- Název BP: **Hospodářství na Nymbursku v padesátých letech pohledem regionálního tisku**
- Vedoucí práce: PhDr. Ivana Hrachová
- Cíl: Práce se pokusí analyzovat regionální tisk na Nymbursku v padesátých letech. Autorka bude vycházet zejména z regionálních deníků - Vesnické noviny Nymburska, Vesnické noviny Poděbradska, Nový Nymburk a Hlas Městce Králové. Zaměří se konkrétně na oblast hospodářství, probíhající proces kolektivizace a případy hospodářské perzekuce v padesátých letech.
- Požadavky: Analýza regionálního tisku a dostupného archivního materiálu k dané problematice, syntéza archivního materiálu a literatury
- Metody: Analýza regionálního tisku, komparace tisku s archivním materiálem, syntéza pramenů a literatury.
- Archivní prameny: Státní okresní archiv Nymburk se sídlem v Lysé n. Labem, Vesnické noviny Nymburska
Státní okresní archiv Nymburk se sídlem v Lysé n. Labem, Vesnické noviny Poděbradska
Státní okresní archiv Nymburk se sídlem v Lysé n. Labem, Nový Nymburk
Státní okresní archiv Nymburk se sídlem v Lysé n. Labem, Hlas Městce Králové
Státní okresní archiv Nymburk se sídlem v Lysé n. Labem, fond Okresní národní výbor Poděbrady 1945 - 1960
- Literatura: BLAŽEK, P., *Kolektivizace venkova v Československu 1948-1960 a středoevropské souvislosti*, Praha 2008
FOJTÍK, P. a kol., *Historie a současnost v podnikání na Nymbursku a Poděbradsku*, Žehušice 2001
JECH, K., *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, Praha 2008
JECH, K., *Soumrak selského stavu 1945-1960*, Praha 2001

Čestné prohlášení

Název práce: Hospodářství na Nymbursku v padesátých letech pohledem regionálního tisku
Jméno a příjmení autora: Eva Hrabánková
Osobní číslo: P07000828

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 29. dubna 2011

Eva Hrabánková

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat především mé vedoucí bakalářské práce PhDr. Ivaně Rapavé za velice cenné rady, připomínky a trpělivost při zpracování mé práce. Velké poděkování patří také celé mé rodině za podporu, pomoc a trpělivost, bez které by tato práce vznikala jen stěží.

Anotace

Bakalářská práce pojednává o hospodářské situaci na Nymbursku v padesátých letech a zaměřuje se na odraz dané doby v regionálním tisku. V úvodní části autorka popisuje hospodářský vývoj v Československu a podrobněji se věnuje regionu Nymburska ve sledovaném období. Hlavní část práce analyzuje regionální tisk a věnuje se zejména zvláštnostem a odlišnostem každého časového úseku v padesátých letech. Sleduje, jak byly do regionálního tisku promítnuty politické události.

Klíčové pojmy

Hospodářství

Nymburský region

Vesnické noviny Nymburska

Vesnické noviny Poděbradska

Socializace venkova

Komunistická strana Československa

„Vesničtí boháči“

Annotation

My bachelor thesis deals with economic situation in 1950s and it focuses on the influence of regional press in this period. In the opening chapter author describes the economic development of Czechoslovakia and she aims at the Nymburk district. The main body analyses regional journals and it focuses on singularities and differences in every single year of 1950s. It follows how politic events was reported by regional press.

Key words

Agriculture

The Nymburk district

The Agricultural journal of Nymburk district

The Agricultural journal of Poděbrady district

Socialism of countryside

The Communist Party of the Czechoslovakia

„Agricultural rich men“

Obsah

Úvod.....	10
Kritika pramenů a literatury.....	13
1. Hospodářství v 50. letech na Nymbursku.....	15
1.1. Vývoj hospodářství ve 20. století.....	15
1.2. Cesta k socialismu v ČSR.....	18
1.3. „Vesniční boháči“ jako nepřátelé státu.....	20
1.4. Hospodářství nymburského regionu.....	24
2. Regionální tisk Nymburska na přelomu 40. a 50. let	28
2.1. Nový Nymburk a Nové Poděbradsko v letech 1946 – 1947.....	29
2.2. Nový Nymburk a Nové Poděbradsko v letech 1948 – 1949.....	32
3. Regionální tisk Nymburska v 1. polovině 50. let.....	35
3.1. Do podzimních prací se společným osemem.....	36
3.2. Vesnické noviny Poděbradska v roce 1950.....	40
3.3. Rok 1951 pohledem regionálního tisku.....	42
3.3.1 Vesnické noviny Nymburska v roce 1951.....	43
3.3.2 Vesnické noviny Poděbradska v roce 1951.....	46
3.4. Noviny nymburského regionu v roce 1952.....	47
3.4.1 Vesnické noviny Nymburska v roce 1952.....	47
3.4.2 Vesnické noviny Poděbradska v roce 1952.....	52
3.5. Vesnické noviny v roce 1953	55
3.6. Rok 1954 ve světle regionálních novin.....	58
4. Regionální tisk Nymburska v 2. polovině 50. let.....	62
4.1. Vesnické noviny Nymburska a Poděbradska v roce 1955.....	62
4.2. Vesnické noviny Nymburska a Poděbradska v roce 1956.....	66
4.3. Vesnické noviny Nymburska a Poděbradska v letech 1957 – 1959.....	70
Závěr.....	74

Seznam zkratk a použitých symbolů.....	76
Seznam literatury a pramenů.....	77
Seznam příloh.....	79
Přílohy.....	80

Úvod

Období padesátých let 20. století bylo v Československu ve znamení komunistické moci, která zasahovala do všech oblastí lidské společnosti, tedy i do oblasti hospodářství. Také v nymburském regionu, kde největší rozmach zaznamenalo zemědělství, byl stranický vliv silný. Analýzou regionálního tisku jsem se rozhodla zabývat, protože právě noviny patřily mezi hlavní propagační média v padesátých letech.

Úvodní kapitola práce pojednává o vývoji hospodářství v druhé polovině 20. století a zachycuje nejpodstatnější změny zejména v zemědělství. Právě zemědělství bylo citelně ovlivněno oběma světovými válkami a také hospodářskou krizí ve 30. letech. Kapitola popisuje také vývoj socialismu, jenž byl do Československa v 50. letech rozšiřován ze Sovětského svazu, a který měl v československém zemědělství nastolit tvrdou kolektivizaci po vzoru SSSR. Komunistická strana, která byla u moci již od roku 1948, začala konstruovat hlavní nepřátele všech zemědělců, jimiž se stali nejbohatší sedláci a rolníci, označovaní jako „vesničtí boháči“. Závěr úvodní kapitoly patří seznámení s hospodářstvím nymburského regionu a popisuje pronikání socialismu do okresů Nymburk a Poděbrady.

Hlavní část práce tvoří analýza regionálního tisku v jednotlivých časových úsecích v padesátých letech. Nejvýznamnějšími regionálními novinami, které vycházely v nymburském regionu v 50. letech a které jsem použila pro analýzu regionálního tisku v mé práci, byly *Vesnické noviny Nymburska* a *Vesnické noviny Poděbradska*. Porovnání však nabízí i rozbor tisku z konce 40. let, což bylo období důležité především nástupem komunistické moci. Cílem této části práce je rozbor *Nového Nymburka*, který vycházel v letech 1946 – 1949. Počátkem 50. let byli hlavním tématem regionálních novin Nymburska „vesničtí boháči“ nebo

jinak zvaní „kulaci“. Popisování byli v tisku negativně, byli pranýřováni a často se vyskytla informace o „kulakovi“, který byl z nymburského či poděbradského okresu vystěhován nebo jinak perzekvován. Podobně byli na počátku 50. let v tisku zachycováni také zemědělci neplnící hospodářský plán.

Do roku 1952 je obsah *Vesnických novin Nymburska* a *Vesnických novin Poděbradska* popisován zvláště s cílem věnovat událostem v obou okresech dostatečný prostor a porovnávat novinové články týkající se dané oblasti. Práce popisuje, jak byly v jednotlivých novinách prosazovány politické zájmy komunistické strany a jakým způsobem byla propagována socializace vesnice. V práci jsou také sledovány postihy nymburských a poděbradských zemědělců, kteří byli odsouzeni v rámci „Akce Kulak“. Tato akce konstruovaná komunisty znamenala pro vybrané zemědělce a jejich rodiny přesídlení do jiného okresu.

Od roku 1953 jsou hospodářské noviny Nymburska a Poděbradska reflektovány v každém jednotlivém roce souběžně. Zachycena jsou shodná i odlišná témata *Vesnických novin Poděbradska* a *Vesnických novin Nymburska* a charakter článků v těchto novinách je bezprostředně komparován. V tomto období již byla většina „vesnických boháčů“ zdiskreditována a nestáli kolektivizaci na vesnici v cestě. Mezi nejvýznamnější události od roku 1953 patřila smrt J. V. Stalina a československého prezidenta Gottwalda, měnová reforma, volby do národních výborů nebo jedna z propagandistických akcí KSČ „Děda Mráz“. Právě na novinové články o těchto i dalších významných událostech jsem se v regionálním tisku Nymburska zaměřila.

Cílem mé práce je analyzovat hospodářský tisk nymburského regionu na pozadí dějinných událostí, které se odehrávaly v 50. letech 20. století. Zajímat mě bude především vliv politického dění na regionální hospodářský tisk. V průběhu psaní bakalářské práce použiji především diachronní přístup, kdy budu sledovat články v hospodářských novinách od konce 40. let až po konec 50. let 20. století. Dále využiji komparativní metodu, kterou budu porovnávat hospodářské noviny

Nymburka a Poděbrad a také události v jednotlivých letech. Analytickou metodou budu rozebírat jednotlivé novinové články a popisovat jejich obsah a význam. Při syntéze pramenů a literatury budu využívat svých poznatků z prostudovaných archivních pramenů a dávat je do souvislostí s fakty uvedenými v literatuře.

Kritika pramenů a literatury

Při psaní bakalářské práce jsem vycházela především z archivních pramenů a odborné literatury. V úvodní kapitole jsem využila zejména dvou publikací Karla Jecha, a to *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*¹ a *Soumrak selského stavu 1945 – 1960*,² ze kterých jsem čerpala při obecném popisu hospodářské situace v Československu ve 20. století. Ke shrnutí situace po 2. světové válce a k přiblížení procesu kolektivizace v Československu mi posloužila práce Petra Blažka *Kolektivizace v Československu 1948 – 1960 a středoevropské souvislosti*.³ V úvodní části práce jsem využila také knihu od Pavla Fojtíka *Historie a současnost v podnikání na Nymbursku a Poděbradsku*,⁴ která mi pomohla přiblížit hospodářství v nymburském regionu. Při rozboru novinových článků, které se věnovaly potrestání „kulaků“, jsem velmi ocenila práci od Petra Blažka, Karla Jecha a Michala Kubálka *Akce „K“ - Vyhánění sedláků a jejich rodin z usedlostí v padesátých letech*.⁵ Poskytla mi seznam všech zemědělců v okresech Nymburk a Poděbrady, kteří byli touto akcí postiženi.

K vypracování hlavní části textu mi sloužily zejména archivní prameny Státního okresního archivu Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem. Velmi užitečný mi při práci byl seznam všech regionálních novin Nymburska, který poskytl informace i o ostatním tisku v regionu. Z hospodářské oblasti byly pro moji práci nejcennější výtisky *Nového Nymburska* (1946 – 1949), *Vesnických novin Nymburska* (1950 – 1959) a *Vesnických novin Poděbradska* (1950 – 1959).

1 JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, Praha 2008

2 JECH, Karel, *Soumrak selského stavu 1945 – 1960*, Praha 2001

3 BLAŽEK P., KUBÁLEK M., *Kolektivizace v Československu 1948 – 1960 a středoevropské souvislosti*, Praha 2008

4 FOJTÍK, P. a kol., *Historie a současnost v podnikání na Nymbursku a Poděbradsku*, Žehušice 2001

5 BLAŽEK, Petr - JECH, Karel - KUBÁLEK, Michal a kol., *Akce „K“ - Vyhánění sedláků a jejich rodin z usedlostí v padesátých letech. Studie, seznamy, dokumenty*, Praha 2010

Naopak *Hlas Městce Králové* (1958 – 1959) poskytl jen minimum článků, které mohly posloužit mé práci.

1. Hospodářství v 50. letech na Nymbursku

1.1. Vývoj hospodářství ve 20. století

Dvacáté století znamenalo pro zemědělské odvětví značný technický pokrok. Do provozu byly zavedeny traktory, samovazy⁶ a další inovace, které zemědělcům usnadňovaly jejich práci. Do života jim však také zasáhly nepříjemné události celosvětového rázu, 1. a 2. světová válka a také hospodářská krize. Mnoho vojáků v 1. světové válce, kteří bojovali na straně Rakouska-Uherska, i ti, kteří působili jako legionáři, měli možnost během konfliktu poznat hospodářské techniky a způsob vesnického života v jiných zemích a získat tak nové zkušenosti. Po svém návratu do vlasti mohli tyto nově nabyté poznatky aplikovat i ve svém okolí a zajistit tak hospodářskou prosperitu.⁷

Československý stát se po skončení 1. světové války potýkal s jevem, který nebylo jednoduché vyřešit. Již z předchozích dob se vlivem velkých populačních přírůstků projevovalo přelidnění a zemědělství nedokázalo zajistit výživu všem obyvatelům. Existenční problémy, nezaměstnanost, bída, hlad a podvýživa, to byly problémy, se kterými se zejména rodiny zemědělců musely potýkat. Z příčiny vzniku této nepříjemné situace i z neschopnosti řešit závažné problémy začal být viněn stát. Prostor pro své působení a vliv na obyvatelstvo tak získávala nacionalistická hnutí a totalitní režimy.⁸

První záznamy o pozemkových reformách pocházejí z listopadu roku 1918, kdy byl vydán zákon o obstavení velkostatků. Tento zákon připravil půdu pro samostatnou pozemkovou reformu, která se uskutečnila v dubnu

⁶ Samovazný stroj (zkráceně samovaz) umožnil automaticky vázat posečené obilí do snopů.

⁷ JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 26-28.

⁸ Tamtéž.

roku 1920. Stanovila zábor či znárodnění pozemkového majetku přesahující 150 ha zemědělské půdy nebo 250 ha půdy vůbec. Hlavní politickou stranou, která pozemkovou reformu iniciovala a naplňovala, byla strana agrární.⁹ Před vypuknutím 1. světové války bylo Sdružení českých zemědělců, jak se strana tehdy nazývala, nejsilnější českou stranou. Strana několikrát změnila svůj název a v roce 1920 získala definitivní označení Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu. Heslo strany znělo „Venkov jedna rodina“ a mělo vyvolat dojem, že je možná spolupráce velkých zemědělců s těmi drobnějšími. Pozemková reforma, kterou agrárníci prosazovali, dokázala posílit vrstvu sedláků, tedy majitele větších zemědělských usedlostí, kteří byli mnohem lépe připraveni čelit hospodářským problémům ve 30. letech.¹⁰

Hospodářská krize, která nejvíce zasáhla Československo v letech 1933 – 1935, způsobila nejen pokles průmyslové výroby, ale vedla také k hromadným bankrotům drobných podnikatelů. K obnovení dynamiky v hospodářství došlo v roce 1936, avšak po uzavření Mnichovské dohody¹¹ a následném vzniku Protektorátu Čechy a Morava¹² došlo k násilnému rozbití hospodářských vztahů, Československo jako hospodářská velmoc přestalo existovat a hospodářský sektor, spolu s výrobními i surovinovými zdroji začal být součástí velkoněmeckého hospodářského systému. Od roku 1942 byly například vyklíženy rozsáhlé zemědělské prostory ve Středních Čechách a na Moravě. Obyvatelé těchto zemědělských usedlostí byli vykázáni, půda i s veškerými budovami jim byla zabavena a byla využita pro výcvik jednotek SS.¹³ Neúspěch

9 JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 33.

10 Tamtéž, s. 33-34.

11 Mnichovská dohoda byla uzavřena 30. 9. 1938 zástupci čtyř velmocí a stanovila, že Československo musí odstoupit pohraniční území obývané Němci, tzv. Sudety.

12 Protektorát Čechy a Morava vznikl 15. 3. 1939, jednalo se o území českých zemí okupované nacistickým Německem.

13 JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s.28-29.

SS – Schutzstaffeln byly Ochranné oddíly NSDAP dělící se na několik složek: Allgemeine SS – řádoví příslušníci SS, kteří nebyli součástí stálých ozbrojených složek, a Waffen SS – ozbrojené křídlo, jádro vojenských jednotek (KOL. autorů, *Český antifašismus a odboj*, Praha

během 2. světové války zaznamenala agrární strana, která byla viněna z kolaborace s nacistickým Německem.¹⁴ 3. června 1944 byla v londýnském exilu činnost Republikánské strany zemědělského a malorolnického lidu obnovena, avšak po válce byla její činnost zakázána ustanovením Košického vládního programu.¹⁵

Silným zásahem do národnostní struktury zemědělského obyvatelstva a obecně do hospodářství v ČSR byl po 2. světové válce odsun německého obyvatelstva.¹⁶ Odsunutí sudetští Němci pracovali do té doby většinou v zemědělství a po konci války bylo jejich hospodářství i s půdou¹⁷ uvolněno a připadlo státu. Košický vládní program se snažil obnovit zpustošenou ekonomiku Československa tím, že došlo k převedení majetku Němců, a také Maďarů a ostatních proviněných z 2. světové války, pod nucenou správu. Plánovaný odsun maďarského obyvatelstva však musel být nakonec zastaven¹⁸, protože nebyl odsouhlasen na Postupimské konferenci¹⁹, kde se otázka odsunu projednávala. V říjnu roku 1945 byla většina majetku německého obyvatelstva pod nucenou správou zkonfiskována a znárodněna na základě několika dekretů prezidenta republiky²⁰. Právo na tento majetek, a jednalo se převážně o majetek

1988, s. 290-291).

14 JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s.34.

15 Košický vládní program – programový dokument vydaný 5. 4. 1945 první vládou ČSR po skončení 2. světové války (BLAŽEK Petr, KUBÁLEK Michal (eds.), *Kolektivizace venkova v Československu 1948 – 1960 a středoevropské souvislosti*, s.78).

16 Více k odsunu německého obyvatelstva viz STANĚK, Tomáš, *Odsun Němců z Československa 1945 – 1947*, Praha 1991.

17 Statistika uvádí, že se jednalo téměř o 2, 95 milionu ha, z toho 1, 65 milionu ha půdy zemědělské. (BLAŽEK Petr, KUBÁLEK Michal (eds.), *Kolektivizace venkova...*, s. 79).

18 K odsunu maďarského obyvatelstva více viz KAPLAN, Karel, *Pravda o Československu 1945 – 1948*, Praha 1990, s. 85 – 129.

19 Postupimská konference (17. 7. 1945 – 2. 8. 1945) – řešila budoucnost Německa po 2. světové válce, byl zde uznán požadavek na odsun německého obyvatelstva z ČSR.

20 Benešovy dekrety – právní předpisy přijaté československou exilovou vládou v letech 1940-1945. Konfiskací půdy Němců, Maďarů a dalších proviněných se zabývaly tyto dekrety: 5/1945 Sb.4 Dekret prezidenta o neplatnosti některých majetkově – právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů; 12/1945 Sb.7 Dekret prezidenta o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a

německých velkých i malých zemědělců, získávali lidé české, slovenské či jiné slovanské národnosti.²¹

1.2. Cesta k socialismu v ČSR

Socialismus, tedy ideologie, která prosazovala centrálně řízené hospodářství, se podle sovětských plánů měla nastolit kolektivizací, zrušením soukromého vlastnictví a bojem proti kapitalismu.²² V Sovětském svazu proběhlo znárodnění půdy tzv. Dekretem o půdě již v roce 1917, velkostatky šlechticů byly rušeny a půda byla přerozdělována vesnické chudině. Masová kolektivizace zemědělství propukla v SSSR v letech 1928 – 1929 a byla posléze uplatňována v průběhu celých 30. let.²³

Základními prvky kolektivního hospodářství se staly kolchoz a sovchoz. Kolchoz bylo zemědělské výrobní družstvo, kde zemědělci společně pracovali na pozemku, který byl všelidovým majetkem. Kolchoz většinou vznikl konfiskací a následným spojením několika menších zemědělských pozemků a byl nejprve podřízen pravomocnějším sovchozům. Sovchoz plnil funkci státních zemědělských podniků či státních traktorových stanic a vznikl záměrem větších usedlostí. Už samotný fakt, že kolchozy podléhaly určitým vyšším institucím a řídily se pokyny sovchozů, neumožnil kolchozníkům svobodné rozhodování o půdě, na které pracovali. Ti zemědělci, kteří z nějakého důvodu odmítali vstoupit do řad kolchozníků či dokonce zcela odmítali novou formu zemědělství, začali být zastrašováni, veřejně kritizováni a mnohdy násilnou cestou přinuceni do

slovenského národa; 28/1945 Sb.14 Dekret prezidenta o osídlení zemědělské půdy Němců, Maďarů a jiných nepřátel státu českými, slovenskými a jinými slovanskými zemědělci. K dekretům prezidenta republiky více viz KUKLÍK, Jan, *Mýty a realita tzv. Benešových dekretů. Dekrety prezidenta republiky 1940-1945*, Praha 2002.

21 JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 31.

22 BLAŽEK Petr, KUBÁLEK Michal (eds.), *Kolektivizace venkova..*, s.13.

23 JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 36.

kolchozu vstoupit. Kolektivní zemědělství bylo v Sovětském svazu dovršeno na konci 30. let, kdy došlo k úplné likvidaci soukromého vlastnictví.²⁴

Společně s ostatními čelními komunistickými představiteli se Klement Gottwald, předseda Ústředního výboru KSČ (dále jen ÚV KSČ)²⁵, snažil rozšířit vliv Sovětského svazu do střední Evropy a aplikovat socialismus i v poválečném Československu. Komunistická strana Československa, která byla, tak jako ostatní okolní komunistické sekce, jen odnoží hlavní sovětské centrály, chtěla uspět ve volbách v roce 1946. Dopomoci jí k tomu měly zejména hlasy bývalých voličů agrární strany, jejíž činnost po 2. světové válce nebyla obnovena. Zákazem agrární strany se navíc politické spektrum vychýlilo výrazně doleva.²⁶ Českoslovenští rolníci ale komunistům zprvu nevěřili, věděli o vytváření kolchozů v SSSR, bránili se vzniku podobného systému v Československu a nechtěli se vzdávat své půdy. Komunisté, kteří jejich hlas ve volbách potřebovali, nejprve kolektivizační úmysly zatajovali. KSČ slibovala agrární reformy a také „*obhajovala převod půdy po Němcích do soukromého vlastnictví nových osídlenců a dotvrdila to doručením statisíců formálních vlastnických dekretů.*“²⁷ V Čechách byly první poválečné parlamentní volby²⁸ pro KSČ nakonec úspěšné.²⁹

24 JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 37.

25 Ústřední výbor Komunistické strany Československa (ÚV KSČ) = stranický orgán KSČ řídící stranu v období mezi jejími sjezdy.

26 JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 44.

27 BLAŽEK Petr, KUBÁLEK Michal (eds.), *Kolektivizace venkova..*, s. 90.

28 Volby konané v květnu 1946 vyhráli s 40,17% hlasů v celostátním průměru komunisté a stali se nejsilnější československou stranou (BLAŽEK Petr, KUBÁLEK Michal (eds.), *Kolektivizace venkova..* s. 81).

29 Státní okresní archiv (dále jen SOkA) Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Sborník vzpomínek a dokumentů o zakládání a rozvoji Jednotných zemědělských družstev v okrese Nymburk, Nymburk 1974, s. 7

1.3. „Vesniční boháči“ jako nepřátelé státu

I přes vítězství ve volbách roku 1946 nepřestávala KSČ bojovat o získání podpory dalších obyvatel. Klíčovou oblastí se pro ně stal venkov³⁰ a cílem bylo získat voliče zejména mezi malými a středními rolníky.³¹ Splnění těchto cílů mělo zajistit vydání Hradeckého programu. Kromě zavedení národního pojištění pro rolníky a uzákonění Jednotného svazu českých zemědělců a Svazu slovenských rolníků, obsahoval také konečné vyřešení konfiskace půdy.³² Nová pozemková reforma měla konfiskovat půdu nejen nad 50 ha, ale také pod 50 ha, pokud majitel osobně na pozemku nepracoval. Tato část programu, která měla posílit drobné rolníky a naopak zlikvidovat statkářské zemědělství, však byla přijata až po únorovém převratu v roce 1948, kdy KSČ převzala veškerou moc ve státě.³³

Po únorovém převratu, ve kterém se již KSČ mohla opřít o podporu nejen dělnictva, ale také zemědělců, nebylo jasné, jakou cestou se bude zemědělství ubírat. Nejprve komunisté uplatňovali své sliby a zavedení kolchozů do československé zemědělské politiky odmítali. Soustředili se na boj proti „vesnickým boháčům“, navrhovali vznik jednotných družstev, ale jejich jednání ještě neneslo násilné prvky.³⁴ Zlom přineslo zasedání Informačního byra komunistických stran konané v Bukurešti v červnu 1948. Komunistická strana Jugoslávie zde byla viněna z „nerespektování sovětských poznatků z výstavby socialismu,³⁵“ a také jí byl vytýkán „shovívavý postoj ke kulakům.“³⁶ Doposud tolerované odchylky a specifika národních cest k socialismu se staly nepřijatelnými. S rezolucí projevila souhlas KSČ i ostatní komunistické strany

30 BLAŽEK Petr, KUBÁLEK Michal (eds.), *Kolektivizace venkova.*, s. 82.

31 JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 51.

32 tamtéž, s. 53.

33 BLAŽEK Petr, KUBÁLEK Michal (eds.), *Kolektivizace venkova.*, s. 83.

34 tamtéž, s. 83 – 84.

35 JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 55.

36 Kulak – vesnický boháč (JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 60).

a cesta zemědělské politiky v Československu se začala neomylně ubírat výhradně podle vzoru sovětské kolektivizace.³⁷

Především vlivem stoupajících obav veřejnosti o další vývoj na vesnici začalo předsednictvo ÚV KSČ činit rázné kroky v oblasti zemědělské politiky. Rozhodlo se pojmenovat hlavního nepřítele nadcházející kolektivizace zemědělství a socializace vesnice.³⁸ Za tohoto nepřítele byli označeni především nejmajetnější hospodáři a nejbohatší rolníci, kteří byli označeni za „vesnické boháče“.³⁹ Cílem komunistické propagandy bylo donutit malé a střední rolníky odpoutat se od „vesnických kapitalistů“, kteří dle ní brzdili vývoj socializačního procesu. Tito majetnější rolníci hospodařili na svých statcích sami, nebo také poskytovali část půdy drobným rolníkům výměnou za jejich manuální práci. Proto se o nich často hovořilo jako o „vykořisťovatelích“.⁴⁰ Drobní rolníci měli přijmout proces socializace a aktivně se do něj zapojit vstupem do JZD, tedy Jednotného zemědělského družstva. Tato forma kolektivního zemědělského podniku nedávala prostor soukromému hospodaření jedince, naopak veškeré výrobní prostředky i veškerá produkce byla společným družstevním vlastnictvím.

Dalším cílem komunistické strany bylo zbavit velké statkáře jejich půdy. Právní cestou to ale nebylo možné, protože ústava z roku 1948 povolovala soukromě hospodařit na půdě o rozloze do 50 ha. Přijata však byla opatření, která toto soukromé hospodaření znevýhodňovala a omezovala. Mezi ta nejdůležitější nařízení, která postihovala velké zemědělce, patřilo vyloučení z přidělů mechanizačních prostředků,⁴¹ zvýšení cen osiv, sadby, umělých hnojiv, uhlí, pohonných hmot atd. Zvýšena pro ně byla také zemědělská daň a úrokové sazby.

37 JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 56.

38 tamtéž, s. 62.

39 Od roku 1952 se vžilo spíše označení kulak.

40 JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 61.

41 tamtéž, s. 61.

„Vesničtí kapitalisté“ začali být sesazováni z důležitých funkcí v zemědělském sektoru, byli vytlačováni z hospodářského života a omezováni do úplné izolace. Pro boj proti kapitalistům na vesnici byla ustavena podpora i v zákonech. Jednalo se například o zákon o pomoci zemědělcům při uskutečňování zemědělského výrobního plánu,⁴² dle kterého bylo povinností pozemkových vlastníků půdu řádně obdělávat nebo jí poskytnout k pronájmu a postarat se tak o její využití. V opačném případě měly místní národní výbory (dále jen MNV) či okresní národní výbory (dále jen ONV) pravomoci zorganizovat sousedskou výpomoc. Tímto zákonem byla také stanovena povinnost využívat výrobních prostředků. Pokud se zjistilo, že se nevyužívají, byly traktory, mlátičky, samovazy a ostatní zařízení hospodářům odnímány či nuceně vykupovány.⁴³ Toto nařízení bylo posléze aplikováno ve větší míře na „vesnické boháče“.⁴⁴ Další podobný zákon zaměřený proti větším selským hospodářstvím uváděl, že komasací půdy⁴⁵ měly vznikat souvislé pozemkové celky pro zakládání JZD nebo státní statky. V praxi to pro „vesnické boháče“ znamenalo, že jejich pozemek byl v rámci scelování půdy přidělen JZD a jako náhradu získali půdu na okraji katastru.⁴⁶ Proviněním se stalo také neplnění dodávkových závazků,⁴⁷ které mohlo být kvalifikováno jako přestupek, trestný čin⁴⁸ nebo dokonce jako zločin.⁴⁹ Byly vydány zákony postihující názory a postoje namířené proti režimu socializace. Trestní zákon soudní řešil a trestal „závažné

42 Zákon č.55/1947 Sb., vydaný 1.4. 1947 (JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 64).

43 JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 64.

44 Dle vyhlášky ministerstva zemědělství č. 612/1949 Ú. l., podle níž se vykupovaly mechanizační prostředky především „vesnickým boháčům“ (JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 64).

45 Komasače = scelování, sjednocování půdy.

46 Scelovací zákon č. 46 z 21. 3. 1948 ((JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 65).

47 Dle oběžníku ministerstva výživy pro KNV vydaným 30. 11. 1949.

48 Zákon č. 15/1947 Sb., o stíhání černého obchodu.

49 Zákon č. 231/1948 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky.

*projevy nepřátelství ke státnímu režimu,*⁵⁰ zavedeny byly také tzv. třetí referáty, tříčlenné trestní komise, které řešily trestní řízení osob i přestupků jdoucích proti výstavbě socialismu. Řada těchto opatření i zákonů zapříčinila vstup mnohých dělníků do JZD.

Do boje proti „vesnickým boháčům“ byla zapojena i státní a veřejná bezpečnost, krajské a okresní soudy a prokuratury. Právě v řadách krajských a okresních prokuratur docházelo na přelomu 40. a 50. let ke změnám. Prokurátoři, které režim považoval za nevyhovující, byli již od roku 1948 postupně vyměňováni za tzv. „dělnické prokurátory“. Ti byli po stránce vzdělání vybaveni často jen právnickým minimem a začali se dopouštět pochybných činů při jednání s ostatními bezpečnostními, politickými nebo veřejnými organizacemi. Přejímali většinou stanoviska politických činitelů a předávali je bezpečnostním referentům, aniž by bylo k těmto zásahům podáno vysvětlení. Represe vůči „vesnickým boháčům“ byla tak koncem roku 1950 podpořena nejen legislativními nástroji, ale také těmi politickými a mocenskými.⁵¹

Vzorové stanovy JZD i zákonná legislativa umožnily, že do jednotných zemědělských družstev byli zpočátku přijímáni i větší rolníci, jejichž půda překračovala 15 ha a mohli tak být označováni za „vesnické boháče“. Posléze však ministerstvo zemědělství spolu s KSČ tuto možnost vyloučilo a vstup kulaků do JZD byl nepřípustný. Počátkem 50. let naopak zesílila politika omezování a vytlačování kulaků. Vypracovány měly být seznamy „vesnických boháčů“, a také měla být vypracována koncepce programu, jak je nejjistějším způsobem vystěhovat. Nově bylo nařízeno, aby se kulakům nevyplácely žádné finanční náhrady za stroje, které jim byly odebrány. Tato represivní opatření zapříčinila, že počet zemědělců vstupujících do JZD a opouštějících samostatné hospodaření stoupal, avšak stoupal také počet těch rolníků, kterým byla půda zabavována

50 JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 66.

51 JECH, Karel, *Soumrak selského stavu 1945 – 1960*, s. 29.

z moci úřední. V roce 1951 již byla kolektivizace v plném proudu a komunistická propaganda líčila „vesnické boháče“ jako „poslední přežívající kapitalistickou třídu,“ kterou je nutné zlikvidovat.⁵²

1.4. Hospodářství nymburského regionu

Jednou z nejúrodnějších oblastí České republiky je Polabská nížina, rozprostírající se podél toku řeky Labe. Její součástí je také město Nymburk, ležící asi 60 km východně od Prahy. Právě díky poloze města v blízkosti řeky Labe má půda v regionu Nymburska dostatek živin. Především tedy vlivem příznivých klimatických i půdních podmínek je Nymburský region proslulý svým intenzivním zemědělstvím, spíše než průmyslem.⁵³

Průmysl se zde v porovnání s ostatními oblastmi středních Čech příliš nerozvinul a charakteristický byl jen malými či středními podniky zejména v Nymburce, Poděbradech, Lysé nad Labem, Městci Králové, Pečkách či Sadské. V poválečném období byly největšími podniky v regionu Dílny ČSD⁵⁴ v Nymburce, výrobní řemeslnického nářadí Tona v Pečkách či nymburský textilní závod Pragoděv. Do chodu těchto firem ale často zasahoval stát a po roce 1948 došlo k jejich znárodnění. Průmyslový rozvoj Nymburska byl také ovlivněn nedalekou průmyslovou aglomerací kolem hlavního města, která přilákala obyvatele regionu, a mnoho lidí tedy za prací dojíždělo do Prahy. Mezi větší průmyslové podniky poválečného období patřily závod na překližky a dýhy ZOM (Závody obránců míru) v Nymburce, výrobce zemědělských strojů Agrostroj Libice nad Cidlinou a stavební firma Prefa Městec Králové.

⁵² JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 83.

⁵³ Fojtík uvádí, že například v poválečném období nepracovalo na Nymbursku a Poděbradsku v průmyslu ani 5 % aktivní populace. (FOJTÍK, P. a kol., *Historie a současnost v podnikání na Nymbursku a Poděbradsku*, s. 165).

⁵⁴ Dílny ČSD = Dílny Československých státních drah.

Místní průmysl na Nymbursku vynikal zejména drobnými soukromými živnostnickými dílnami z širokého spektra činností, jako bylo zpracování kovu, dřeva, textilu, kůže nebo stavebních hmot. Tyto jednotlivé živnosti se zejména po únorovém převratu začaly slučovat do sdružených komunálních podniků s hlavními centry v Nymburce a Poděbradech. V 50. letech se tyto podniky vyčlenily na okresní průmyslové podniky, okresní stavební podniky a komunální služby. Roku 1960 všechny tyto organizace stmelil jednotný Okresní průmyslový podnik.⁵⁵

Významné místo v dějinách hospodářství nymburského regionu vždy zaujímal zemědělství. Z živočišné produkce bylo nejpodstatnější maso, mléko a vejce, a skladbu produkce rostlinné představoval ječmen, pšenice, cukrová řepa, kukuřice a různé druhy zeleniny. Uvádí se, že těch nejmajetnějších sedláků, jejichž půda přesahovala plochu 50 ha, bylo do roku 1949 na Nymbursku celkem 70. Sedláků, kteří vlastnili půdu do výměry 50 ha, bylo 280, přes 3 tisíce rolníků drželo půdu do 20 ha a těch, jejichž políčko mělo nejvýše 5 ha, bylo cca 8 tisíc.⁵⁶ Z tohoto statistického přehledu jednoznačně vyplývá, že zastoupení sedláků a zemědělců disponujících zemědělskou půdou o různé výměře bylo na Nymbursku značné.⁵⁷

Koncept socializace zemědělství po vzoru Sovětského svazu, který byl v Československu šířen zejména po únorovém převratu v roce 1948, byl uplatňován také na Nymbursku. Právě zde vzniklo první jednotné zemědělské družstvo v Pražském kraji, které bylo založeno roku 1949 v tehdejší poděbradském okrese. Konkrétně se jednalo o obec Vrbice. V okrese Nymburk bylo první JZD založeno jen o pár dní později v obci Jíkev. V Šibicích pro okres Nymburk a v Okřínků pro Poděbradsko sloužily velmi důležité státní traktorové stanice (dále jen STS). Jejich úkolem bylo v nových JZD provádět veškeré

⁵⁵ FOJTÍK, P. a kol., *Historie a současnost v podnikání na Nymbursku a Poděbradsku*, s. 166.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Tamtéž.

mechanizační polní práce. Přednostně získávaly STS mechanizační prostředky od statkářů, jimž byly tyto zemědělské pomůcky znárodněny. Důležité stroje jako např. traktory či samovazy poskytla také zanikající strojní družstva.⁵⁸

Na Nymbursku se vyskytovalo značné množství tzv. státních statků. Jednalo se o ty statky či velkostatky, které byly převzaty státem. Jejich úkolem bylo mimo jiné také pomáhat JZD, která svojí výrobou zaostávala za ostatními. V roce 1949 vznikl první státní statek na Nymbursku, který se nacházel v obci Zdonín. Mezi další významné státní statky v regionu patřily Slibovice, Dvořiště, Chotěšice, Sloveč, Městec Králové, Stará Bář, Opolany, Činěves, Netřebice, Sány, Předhradí, Přední Lhota, Nový Dvůr, Mcely, Ostrá, Kostomlaty, Čilec – Kačerov, Obora – Karlov a Páv – Lysá. Dva školní statky nacházející se v Poděbradech a v Městci Králové byly také přiřčeny ke státním statkům.⁵⁹

Socializace zemědělství v nymburském regionu se zejména od roku 1949 potýkala s problémem poklesu pracovních sil. Během následujících třiceti let klesl počet zaměstnanců v zemědělství o více než polovinu.⁶⁰ I přes tento citelný odliv zemědělských pracovníků ale můžeme v regionu sledovat, že se jak rostlinná, tak i živočišná produkce dostávala na vysokou úroveň. Například JZD 25. února ve Strakách se zařadilo mezi úspěšná vzorová družstva, která se s úspěchem snažila aplikovat všechny pokrokové principy. Mezi tyto principy patřilo například zakládání nových velkokapacitních zařízení pro ustájení zvířat. Do té doby fungující malé a nepraktické stáje a chlévy měly být nahrazeny společnými velkými kravínami, drůbežárnami či vepřínami. Prvním JZD na Nymbursku, kde byl v roce 1951 vybudován společný kravín, bylo právě JZD Straky. Úspěšným se stal chov hospodářských zvířat na Nymbursku zejména proto, že se zdokonalovalo

58 FOJTÍK, P. a kol., *Historie a současnost v podnikání na Nymbursku a Poděbradsku*, s. 166.

59 Tamtéž, s. 166.

60 Fojtík uvádí, že na Nymbursku dle statistik v roce 1949 pracovalo v zemědělství 20 140 osob, v průběhu následujících 30 let klesl tento počet na 9 830 osob, tedy necelou polovinu (FOJTÍK, P. a kol., *Historie a současnost v podnikání na Nymbursku a Poděbradsku*, s. 166).

krmivo. Nová mísírna na výrobu krmných směsí a tvarovaných krmiv byla v 50. letech založena v Pečkách a další potom vznikla v letech šedesátých v Městci Králové.⁶¹

⁶¹ FOJTÍK, P. A kol., *Historie a současnost v podnikání na Nymbursku a Poděbradsku*, s. 166.

2. Regionální tisk Nymburska na přelomu 40. a 50. let

V druhé polovině 40. let bylo v regionu Nymburk vydáváno několik důležitých časopisů, novin a věstníků. Kulturně zaměřené zpravodaje sloužily například junáckým oddílům na okrese. Časopis *Junácký hlas* vycházející v roce 1947 informoval o dění Junáků v Lysé nad Labem a časopisy *Wan-da* a *Quonab*⁶² byly vydávány oddíly Junáků a Skautů v Poděbradech. Své zájmy na Nymbursku prosazovaly prostřednictvím tisku také politické strany. Byla to zejména sociální demokracie, která v letech 1947 – 1948 vydávala v Lysé nad Labem *Místní zpravodaj Československé sociální demokracie* a v Poděbradech ve stejných letech časopis *Poděbradský týden*.⁶³

Více tiskovin se zabývalo hospodářskými tématy. Některé z novin sloužily jako informační zdroje zaměstnancům větších firem. Např. *Ďílňák*⁶⁴ sloužil pracovníkům dílen ČSD Nymburk a *Inwaldské kladivo mládeže* vycházející v roce 1949 byl časopis pro zaměstnance poděbradských skláren Inwald. Členům Hospodářského družstva skladištního a výrobního v Nymburce sloužil v roce 1947 časopis *Služba zemědělcům* a roku 1948 vycházel *Zpravodaj*, časopis závodní odborové skupiny ROH,⁶⁵ vedený okresním národním výborem v Poděbradech. V nymburském regionu vycházely v letech 1946 – 1948 dvoje nejvýznamnější noviny. V Nymburce se jednalo o věstník *Nový Nymburk* a v Poděbradech bylo vydáváno *Nové Poděbradsko*. Nemůžeme o nich hovořit jako o periodikách, jelikož vycházely nepravidelně. Podtitul těchto dvou novin

62 Časopisy *Wan-da* a *Quonab* vycházely v roce 1945.

63 Státní okresní archiv Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Seznam regionálního tisku Nymburska, 2008.

64 Časopis *Ďílňák* vycházel v letech 1949-1960.

65 Revoluční odborové hnutí = společenská odborová organizace v Československu sdružující zaměstnance.

zněl *Zpravodaj okresního národního výboru*, z čehož vyplývá, že jejich vydavatelem byl právě ONV.⁶⁶

2.1. Nový Nymburk a Nové Poděbradsko v letech 1946 – 1947

V roce 1946 informovaly noviny *Nový Nymburk* a *Nové Poděbradsko* zejména o hospodářském plánování, budovatelských záměrech a dvouletém hospodářském programu ministerstva zemědělství.⁶⁷ Noviny měly podporovat vládní politiku, a proto byl tento dvouletý plán v regionálním tisku vyzdvihován a popisován jako cesta k vybudování nového, spravedlivého a krásného státu. Dopomoci tomu měli všichni obyvatelé regionu podporou venkova, a to především v období žní.⁶⁸

Dobrovolným pomocníkům, kteří ochotně vyráželi na venkov pomáhat zemědělcům a účastnili se žňových čet, byla nabízena odměna například v podobě cigaret.⁶⁹ Pro nejvýkonnější účastníky pracovních čet v zemědělství bylo uvolněno 5 milionů cigaret. Objevují se také zmínky o výhodách kolektivní práce. Článek „Organisace práce nese plody“ podává zprávu o tom, jak se předseda závodní rady ve Dvorech rozhodl spolu s pěti svými kamarády posekat 30 měř řepky. Tuto práci zvládli za 9 hodin a dle článku je to jasný důkaz toho, že větší výkonnost a produktivita kolektivu je nedílnou součástí rozvoje hospodářství.⁷⁰ Noviny tak

66 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Seznam regionálního tisku Nymburska, 2008

67 Dvouletý hospodářský plán (dvouletka) = hospodářský plán na obnovu a rekonstrukci Československa po 2. světové válce, přijat vládou 25. 10. 1946 na návrh KSČ.

68 NAJBRT, František, *Jak šla léta nymburským regionem anebo o čem psal dobový tisk 1946 - 2000*, Nymburk 2006, s. 9-10.

69 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Nový Nymburk*, č. 7, 1946, s. 2.

70 Tamtéž, s. 4

v tomto případě sloužily propagačně a snažily se lidem již v roce 1946 vštěpit myšlenku, že hospodařit v kolektivu je správné a výdělečné.

Tisk také zaznamenával procesy vedené Okresním soudem v Poděbradech proti kolaborantům a zrádcům. Informoval o výsledcích voleb v Nymburce, kde v roce 1946, stejně tak jako v celé zemi, zvítězili komunisté.⁷¹ Zprávu nám noviny podávaly o úspěšnosti některých národních podniků, např. o Azbestosu ve Zvěřínku, který vyráběl osinkové a pryžové těsnění. Prostor v novinách byl ve velké míře věnován také inzerci. Své služby zde na zadních stranách především *Nového Nymburka* nabízejí zemědělská či hospodářská družstva, podniky, akciové společnosti i řada soukromníků. Existence drobných řemesel, která zde byla uvedena, byla důkazem, že soukromý sektor podnikání ještě nebyl ve velké míře narušován. Obsah článku v novinách dokazuje, že dvouletý plán ještě nikterak nepostihoval soukromá odvětví podnikání a považoval jej za rovnoprávné se sektorem státním. Na druhou stranu lze ale z obsahu článků jednoznačně vyčíst, jakým směrem se zemědělská politika ubírala. Už v tuto dobu byla naznačena snaha sjednocovat zemědělské síly a pracovat v kolektivu.⁷²

Plán na obnovu Československa po 2. světové válce, tzv. dvouletka, byl nejčastějším tématem *Nového Nymburka* a *Nového Poděbradska* také v roce 1947. Tisk informoval o vydání vyhlášky o organizaci práce MNV a ONV v rámci plnění dvouletého plánu.⁷³ Členové obou výborů byli pověřeni hájit vyšší zájmy celostátního ústředního plánování a měli do tohoto procesu zapojit i všechny obyvatele regionu. Dle *Nového Nymburka* měl být předseda NV člověkem prosazujícím státní zájmy a zároveň v něm měli mít lidé důvěru.⁷⁴ Novinové

71 Výsledky Československých parlamentních voleb r.1946 v ČSR: KSČ – 43%, národní socialisté – 25%, lidovci – 16%, sociální demokraté – 15% .

72 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Nový Nymburk, 1946

73 Vyhláška o organizaci práci MNV a ONV vydána 15. 1. 1947 ministerstvem zemědělství (SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Nový Nymburk, č. 2, 1947).

74 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Nový Nymburk, č. 2, 1947.

články často zmiňovaly nutný proces mechanizace v zemědělství, který podle nich byl předpokladem pro úspěšné splnění dvouletky.

Čtenář se dovídal, že zemědělství se potýkalo s nedostatkem pracovních sil, a bylo tedy potřeba zapojit stroje a zintenzivnit a zmechanizovat zemědělský proces. Zemědělci měli opustit staré zvyky a tradice a přejít k novým, modernějším typům hospodaření. Článek „Scelování pozemků a mechanizace“ radil začít na polích používat traktory. Upozorňoval také na to, že traktory budou poskytovány zemědělskému kolektivu, nikoliv jedinci. Naznačen byl tak v základech princip budoucího kolektivního vlastnictví a způsobu hospodaření. Neboť pro využití traktorů musely být pozemky ucelené, měl dle článku vzniknout nový moderní scelovací zákon a zveřejněna byla také pozvánka na přednášku týkající se problematiky scelování půdy.⁷⁵

Noviny se často věnovaly také vztahu obyvatel k Sovětskému svazu. V článku „Členství žen ve Svazu přátel SSSR“ je kritizováno, že tento spolek má v Nymburce 651 členů, z toho je ale jen 102 žen. Autor článku upozorňuje, že tak malý počet žen v tomto důležitém svazu je zahanbující, neboť přátelství se SSSR je určitým prostředkem, jak pomoci naší republice.⁷⁶ Prostřednictvím tisku tak byla veřejnost podněcována k utužení přátelství se Sovětským svazem.

Regionální tisk mnohdy ostře vystupoval proti tzv. šmelinářům, keřasům⁷⁷ či jinak také „hospodářským rozvratníkům“,⁷⁸ kteří se dopustili např. předražování potravin, ilegálně obchodovali s masem nebo zabíjeli zvířata bez povolení. Autor článku „Kdo chce chránit potrestané šmelináře“ souhlasí s tresty okresních národních výborů proti „šmelinářům“ a píše, že „jsou rozhodně spravedlivé, měly by být schváleny a podpořeny.“⁷⁹ Jiný článek věnující se šmelině také upozorňuje,

75 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Nový Nymburk, č. 3, 1947.

76 Tamtéž, č. 4, 1947.

77 Keřas = lichvář s potravinami.

78 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Nový Nymburk, č. 4, 1947.

79 Tamtéž, č. 4, 1947.

že by keřasení mělo být trestně stíhané a trestní nálezy nebo rozsudky by měly být zveřejňovány v tisku. Nový Nymburk informoval obyvatele vesnic o tom, že ministerstvo zemědělství bude brzy vydávat nový věstník s názvem „Zemědělská mládež“, který bude věnován venkovskému dorostu. Mělo se jednat o obrázkový čtrnáctideník, který by zveřejňoval fotografie, informace z hospodářské oblasti, odborné články a články ministerstva zemědělství.⁸⁰

2.2. Nový Nymburk a Nové Poděbradsko v letech

1948 – 1949

Rok 1948 byl významným mezníkem v dějinách Československa, protože celou moc ve státě do rukou uchopila komunistická strana. Také v regionálním tisku Nymburska se v roce 1948 velmi významně odrážely únorové události. Častým tématem článků se staly tzv. očištné akce. Ty měly za úkol postihovat osoby, které se provinili proti komunistickému režimu a pracujícímu lidu. Nejednalo se mnohdy jen o občany, jež dávali otevřeně najevo svůj nesouhlas s nastoleným politickým režimem, ale například i o ty, kteří se jen dostatečně nezapojovali do procesu socializace vesnice a budovatelského plánu. Čistky měly být prováděny Akčními výbory Národní fronty (dále jen AV NF),⁸¹ které byly na území celého Československa zřizovány v únoru 1948.⁸²

Kontrolovány a očišřovány byly nejen běžné firmy, závody a podniky, ale také významné úřady. Jak informuje článek „Pracující lid Nymburska pochopil význam únorových událostí“,⁸³ čistky probíhaly také v řadách ONV a několik

80 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Nový Nymburk, č. 4, 1947.

81 Akční výbory Národní fronty = mocensko-politický orgán sloužící komunistům převzít moc v Československu v roce 1948.

82 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Nový Nymburk, 1948 – 1949.

83 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Nový Nymburk, č. 2, 1948.

členů tohoto úřadu bylo zbaveno svého místa. Článek dále uvádí, že cílem těchto zásahů bylo očistit okres a celý region od zpátečníků a reakčníků. Upozorněno je v tisku také na vznik 24členného Akčního výboru v nymburských dílnách ČSD. V poúnorových dnech vznikl na Nymbursku Akční výbor také na nymburském gymnáziu a noviny hodnotily, že plnil své poslání velmi dobře.

Obyvatelé nymburského regionu byli tiskem opakovaně upozorňováni, že úplná očista veřejného života má být provedena do konce března roku 1948. Pozitivně regionální tisk hodnotil zapojení nymburského pracujícího lidu do národní směny vítězství, v rámci níž se všichni obyvatelé regionu zapojili do jednotného nástupu do práce pro Československo. Podle článku byl nymburskými občany touto hojnou účastí „*dán výraz k vlasteneckému budování*.“⁸⁴ Poděkování prostřednictvím novin patřilo také pracujícímu lidu, který se účastnil manifestační stávky konané v regionu. Pracujícího lidu v regionu se týká také článek „Mobilizace pracovních sil“, který chválí, že na Nymbursku jsou dobré předpoklady pro splnění dvouletého plánu a dostatek pracujících.⁸⁵

V roce 1948 se v novinách začínají objevovat jména těch hospodářů, kteří plnili dodávky tak, jak jim bylo předepsáno. Noviny si v tomto směru kladly za cíl informovat veřejnost o tom, „*jak zemědělci pochopili příkazy doby a svou povinnost k výživě národa*.“⁸⁶ Například jsou zveřejněna jména dvou rolníků, kteří své dodávky splnili dokonce nadprůměrně. Uveřejňována byla ale i jména těch, kteří se dle tisku do hospodářských dějin Nymburka zařadili spíše negativně. Nový Nymburk v čísle 5 například oznámil, že ve dnech 21. - 22. 2. 1948 bylo zadrženo 20 osob z důvodu jejich nepřátelství k lidově demokratickému režimu. Byli podezřelí z přípravy protistátního puče a označeni byli za „*zbožňovatele správné západnické ideologie*“.⁸⁷ Většina z nich se nakonec dočkala propuštění až

84 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Nový Nymburk, č. 3, 1948.

85 Tamtéž.

86 Tamtéž.

87 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Nový Nymburk, *Většina zajištěných propuštěna*,

na tři osoby, jejichž jména, jako jediná z prošetřovaných dvaceti osob, byla v tisku uvedena.⁸⁸ Konkrétní jméno osoby postižené zásahem státu nám přináší článek o JUDr. Janu Komersovi, kterému byla zastavena činnost jeho advokátní kanceláře. Noviny informují, že Okresní akční výbor (dále jen OAV) se rozhodl prověřit činnost majitelů advokátních kanceláří okresu Nymburk. Shledalo se, že pan JUDr. Komers za celou dobu trvání lidově demokratického režimu nedokázal kladný postoj k novému státu. Jedná se o další případ tzv. čistek prováděných na okrese Nymburk a v tomto případě je potrestanému věnován celý článek a vysvětleny důvody jeho provinění.⁸⁹ V čísle 9 Nového Nymburka se již články z velké části věnují nadcházejícím volbám. Je patrné, že noviny se snažily své čtenáře nalákat k volbě jednotné kandidátky NF⁹⁰ a neodevzdávat tzv. bílé lístky, které vyjadřovaly nesouhlas s výlučnou mocí komunistické strany ve státě.⁹¹

č. 5, 1948.

88 Jednalo se o Hanuše Vantocha, Miroslava Hrádka a Jaroslava Jecha. (SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Nový Nymburk, *Většina zajištěných propuštěna*, č. 5, 1948)

89 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Nový Nymburk, č. 5, 1948.

90 Volit se ve volbách roku 1948 mohla pouze jednotná kandidátka Národní fronty.

91 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Nový Nymburk, č. 9, 1948.

3. Regionální tisk Nymburska v 1. polovině 50. let

Vesnické noviny Nymburska, které byly vydávány jako patronát *Rudého práva*, vycházely v regionu od roku 1950. První číslo vydané 22. září 1950 obsahovalo však název *Vesnické noviny Nymburska* jen jako podtitul a až do konce roku 1950 zněl hlavní název novin *Do podzimních prací se společným osevem*. Důvodem byla zřejmě nutnost a snaha zapojit co nejvíce zemědělců do společných zemědělských prací konaných na podzim, stejně tak jako snaha přesvědčit rolníky ke vstupu do JZD.⁹²

Název novin již nastiňoval hlavní tezi komunistického socialismu uplatňovaného na vesnici, tedy sdílené osivo zemědělců, práci v kolektivu, či jinými slovy kolektivní hospodářství. Obyvatelé regionu byli prostřednictvím tisku povzbuzováni k tomu, aby aplikovali metody socialistického Sovětského svazu, kde již byla kolektivizace zavedena. Konkrétní cíle regionálních novin *Do podzimních prací se společným osevem* byly uvedeny v jejich prvním čísle⁹³. Listy měly pomáhat Jednotným zemědělským družstvům přesvědčovat rolníky o výhodách kolektivizace a plnění společných osevů. Dávaly si za cíl být poslem nejlepších zkušeností z již fungujících JZD a měly být „*ukazatelem radostné cesty našich rolníků k šťastnému životu a socialismu.*“⁹⁴

Vydavatelství novin a samotní autoři článků si také stanovili, že budou prostřednictvím novin bojovat proti všem nepřátelům, kteří bránili v budování socialismu na vesnici. Tito „záškodníci“, kteří neprosazovali pokrok a mír a byli

92 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Do podzimních prací se společným osevem – Vesnické noviny Nymburska, Získat vesnici pro socialismus*, č. 1, 1950, s. 1.

93 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Do podzimních prací se společným osevem – Vesnické noviny Nymburska*, č. 1, 1950.

94 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Do podzimních prací se společným osevem – Vesnické noviny Nymburska, Získat vesnici pro socialismus*, č. 1, 1950, s. 1.

označení jako „vesniční boháči“, byli v článcích popisováni jako „největší nepřátelé drobných a středních rolníků.“

3.1. Do podzimních prací se společným osemem

Jak už naznačuje samotný název novin, které byly vydávány v roce 1950, tak jejich nejdůležitějším tématem byly zemědělské podzimní práce na vesnici. Noviny, které obsahovaly podtitul Vesnické noviny Nymburska, byly vydávány ONV v Nymburce a autory článků byli většinou funkcionáři ONV či zástupci z řad národních výborů místních. Noviny sloužily jako významný propagační nástroj a vytvářely neustálý tlak na veřejné mínění. Podsouvaly lidem přesvědčení, že se vesnice, které do JZD vstoupily, zachovaly správně a naopak kritizovaly obce, které se vstupu do společných družstev bránily. Regionální tisk tedy skutečně výrazně doprovázel a podporoval proces kolektivizace na venkově.

Vedle významných funkcionářů své články v novinách publikovali i obyčejní lidé, kteří se radovali z toho, že se vymanili z vlivu bohatých sedláků a jsou spravedlivě odměňováni za vykonanou práci pro JZD. „Vesniční boháči“ byli v novinách svými bývalými zaměstnanci líčeni jako „vykořisťovatelé“, kteří je nutili dřít na polích za velmi špatných podmínek. Takovým příkladem je třeba článek o družstevnici Janákové, jehož autorem byl pan Matucha z Lán. Popisuje, jak byla ona i ostatní lánští družstevníci nadšení pro novou formu hospodaření na vesnici a že svou důslednou prací chtěli přesvědčit ke vstupu do JZD i další zemědělce v obci. „*Ráda jsem se odpoutala od práce pro sedláka, kterému jsem za obdělání svého kousku pole musela dřít hodně půldnů. Pracuji v JZD velmi ráda, protože jsem spravedlivě odměňována za vykonanou práci.*“⁹⁵

95 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Do podzimních prací se společným osemem – Vesnické noviny Nymburska, *Radostná je práce v JZD*, č. 1, 1950, s. 2.

Novinami bylo propagováno dále zemědělské soutěžení mezi jednotlivými obcemi. Socialistická soutěž byla jedním z hlavních cílů socialistického hospodářství a měla přispět ke splnění pětiletého plánu.⁹⁶ Měla také posílit novou koncepci hospodářství, která budovala nový vztah k práci a utužovala kolektivní hospodářství. Chváleny byly ty obce, které do soutěže vstupovaly nebo se soutěže již účastnily. Naopak těm vesnicím, které se nezapojily, byly v člancích věnovány výčitky typu „*nezahálejte, vstupte do soutěže také*“ apod. Číslo 6 novin *Do podzimních prací se společným osevem* například upozorňuje na obec Rašovice, která byla v dřívějších číslech novin kritizována za neplnění dodávek. Z těchto výtek si však obyvatelé obce dle tisku vzali ponaučení a dodávku brambor nyní splnili na 100%. Je tedy vidět, že regionální tisk velkou měrou působil na chování zemědělců.⁹⁷

Zveřejňovány byly v tisku seznamy nejúspěšnějších obcí, které se mohly pyšnit tím, že získaly putovní vlajku JZD. Vlajka byla odměnou a nejvyšším uznáním pro nejpilnější družstva, která soutěž vyhrála. O podobné události informuje například článek „Putovní vlajka JZD se přestěhovala do Lán“. V novinách nechyběla ani rubrika s názvem „Z našich obcí“, která informovala o tom, v jakých obcích byly či naopak nebyly splněny předepsané dodávky zemědělských produktů.⁹⁸

V roce 1950 již noviny obsahovaly články, které ostřeji kritizovaly „neplniče hospodářských plánů“ i ty, kteří neodevzdávali předem stanovené dodávky zemědělských produktů. Jednotliví „neplniči“ byli v novinách jmenováni a byli označováni za „narušitele plánovaného hospodářství“. Lze sledovat, že pomocí tisku jim bylo i vyhrožováno, i když zpočátku spíše ironickým způsobem.

96 Pětiletý plán = základní hospodářský plán uplatňovaný v Sovětském svazu a ostatních zemích Východního bloku.

97 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Do podzimních prací se společným osevem – Vesnické noviny Nymburska*, č. 6, 1950, s. 2.

98 Tamtéž, č. 5, 1950.

Dokazuje to článek v čísle 1 novin „*Do podzimních prací se společným osevem.*“ Zde jsou uvedena tři jména neplničů zemědělských dodávek a jejich hříchů. Zmíněny jsou jejich konkrétní případy nedodávek, například od nich chybělo obilí, žito, brambory atd. Konec článku obsahuje upozornění, že „*jejich snaha bude náležitě 'oceněna'*“.⁹⁹ Noviny na tzv. neplniče tedy zcela záměrně upozorňovaly a kritickými články se je snažily de facto vydírat a psychicky deptat.

Zveřejnění hříšníci byli většinou „vesničtí boháči“, kteří měli být i pomocí tisku zdiskreditováni. Příkladem byl například článek v čísle 4 popisující pana Šmelhause z Podlužan: „*Pan Šmelhaus je velmi chytrý a umí svým jednáním oklamat kde koho. Zatím však v zákulisí štvě proti místnímu JZD a těžko vy uvěřil tvrzení, že se mu to nevyplatí.*“¹⁰⁰ Tisk ale velmi často také zmiňuje zemědělce, kteří odmítli pomoci při společných zemědělských činnostech. Například rolník Josef Rylich ze Strak byl kritizován a označen za odstrašující případ všech zemědělců proto, že odmítl zapůjčit svůj nevyužitý valník Jednotnému zemědělskému družstvu na svoz řepy.¹⁰¹ Pomoc JZD měla být od rolníka samozřejmostí, a pokud ji některý odmítl poskytnout, byl prostřednictvím novin pranýřován. Znovu se tím potvrzovalo, že noviny sloužily politickým zájmům a po únoru 1948 se staly významným nástrojem komunistické strany v prosazování jejích cílů na vesnici.

Struktura družstev se postupem času měnila a byly vytvořeny různé úrovně JZD. V 1. typu JZD, které bylo tím nejzákladnějším a prvotním, se dbalo na koordinaci a sousedskou výpomoc při hlavních pracích na poli. Každý člen získával sklizeň z vlastních pozemků. Naopak pro 2. typ JZD již bylo charakteristické, že již docházelo k rozorávání mezí a plánovitě se zaváděly

99 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Do podzimních prací se společným osevem – Vesnické noviny Nymburska*, č. 1, 1950.

100 Tamtéž, č. 4, 1950.

101 Tamtéž, č. 5, 1950.

společné osevy na scelené půdě. Odměna pro rolníka pak záležela na tom, kolik vykonal práce a také jaký rozsah půdy vložil do společného hospodaření.¹⁰²

Pro rok 1950 bylo charakteristické, že jednotlivé vesnice přecházely z 1. na 2. stupeň JZD, což bylo spjato s již zmíněnými vstupy do zemědělských soutěží nebo se společným osevem. Důkazem toho jsou i články v regionálním tisku Nymburska, který se o přijetí vyššího provozního řádu JZD velmi často zmiňuje. „JZD v Jíkvi přijalo provozní řád II. typu. Družstevníci společně sejí a ženy provádí sklizeň řepy v šesti skupinách po deseti. Vedoucí skupin informují každý večer hospodáře JZD o průběhu práce a přejímají od něj další úkoly.“¹⁰³ Jinde se zase dozvídáme, že „velmi dobře si vede mladé JZD v Hořátvi, kde po nedávném přijetí II. typu vybudují do konce roku společný kravín.“¹⁰⁴

Jen v několika málo případech můžeme sledovat zmínky o přechodu ke 3. provoznímu řádu, kde již byly typické společné svody dobytka, kolektivní živočišná produkce, vytváření nedělitelných fondů JZD či odměny dle pracovních jednotek.¹⁰⁵ Takovým příkladem úspěšného JZD, kde si dali za cíl přijetí vyššího družstevního podnikání, bylo JZD na Loučeni.¹⁰⁶

Noviny začaly být vydávány na konci září roku 1950 s jasnými cíly pomáhat socialismu na vesnici. Vyšlo celkem devět čísel a svojí činnost noviny ukončily v polovině listopadu roku 1950. Články v posledních číslech novin byly věnované většinou shrnutí podzimních prací. Nejlépe zhodnocena byla ta JZD, která splnila daný plán nebo ho dokonce převýšila. Chválena byla také mládež, která se do pomoci rolníkům zapojila. Redakce novin rovněž nezapomněla ocenit své nejlepší dopisovatele, kteří poskytli cenné postřehy, zážitky, zkušenosti a rady.

102JECH, Karel, *Soumrak selského stavu 1945 – 1960*, s. 81-83.

103SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Do podzimních prací se společným osevem – Vesnické noviny Nymburska, č. 3, 1950.

104Tamtéž, č. 9, 1950.

105JECH, Karel, *Soumrak selského stavu 1945 - 1960*, s. 83.

106SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Do podzimních prací se společným osevem – Vesnické noviny Nymburska, *JZD Loučeň buduje společný kravín*, č. 8, 1950.

Jmenování byli tři nejpilnější, mezi kterými nechyběl například důvěrník JZD Václav Svoboda.¹⁰⁷

Naopak kritizováni byli drobní a střední rolníci, kteří se s novinami nepodělili téměř o žádný postřeh či zkušenost a nic nenapsali. V posledním čísle novin byl zhodnocen i přínos a význam samotných novin: „*Ověřili jsme si, že byly potřebné. Naši pokrokoví zemědělci viděli výsledky kolektivního hospodaření a vyměňovali si zkušenosti. Noviny se staly jejich tribunou a pomohly váhavějším. Pomohly odhalovat zpátečníky a vesnické boháče, odstraňovaly nedostatky. Byl o ně velký zájem. Jednotlivci si libovali, když četli článek o některém ‚dobrém‘ hospodáři – vzápětí však se škaredili, když četli o svých nedostacích.*“¹⁰⁸ Redakce také v posledním čísle žádala, aby zemědělci i nadále, a to ještě ve větší míře, posílaly příspěvky s jejich radami, stížnostmi, zkušenostmi a problémy. Přeposílány budou v zimních měsících do redakce *Rudého práva*, protože právě tento ústřední tiskový orgán Komunistické strany Československa byl patronem *Vesnických novin Nymburska*. Protože zemědělská činnost byla v zimě téměř minimální, noviny se na konci roku loučily heslem „Z jara nashledanou!“¹⁰⁹

3.2. Vesnické noviny Poděbradska v roce 1950

Stejně tak jako jejich nymburská obdoba byly i *Vesnické noviny Poděbradska* vydávány okresním národním výborem. Rozdílem mezi oběma regionálními listy bylo to, že *Vesnické noviny Nymburska* v roce 1950 vycházely jen v období podzimních měsíců a i jejich název *Do podzimních prací se společným osevem* napovídal, že hlavním tématem budou zemědělské podzimní

107 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Do podzimních prací se společným osevem – Vesnické noviny Nymburska*, č. 8, 1950.

108 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Do podzimních prací se společným osevem – Vesnické noviny Nymburska, Poslední číslo Vesnických novin*, č. 9, 1950.

109 Tamtéž.

práce, jejich počáteční cíle, průběh a závěrečné zhodnocení. Po splnění tohoto úkolu bylo vydávání *Vesnických novin Nymburska* na konci listopadu roku 1950 ukončeno. Naopak Vesnické noviny Poděbradska začaly být vydávány právě v listopadu.¹¹⁰ Svými tématy se věnovaly všeobecným úkolům na cestě k socializaci, spíše než splnění podzimních prací. Je také zajímavé, že začaly vycházet v období, kdy práce na polích ustávaly a blížilo se období zimy. Přesto však hned první číslo obsahovalo žádost adresovanou čtenářům, kde byli vyzýváni k zasílání příspěvků do redakce. Zmíněn byl nutný nejužší vztah novin se čtenáři, který zaručoval společné budování socialismu.

Noviny informovaly o existenci 23 JZD v poděbradském okrese, popsaly jejich práci a shrnuly úspěchy. Z obsahu novin poděbradského okresu lze vysledovat, že zde k provoznímu řádu 3. typu přestoupil větší počet JZD, než tomu bylo na Nymbursku. Jak uvádí Karel Jech, tento typ zemědělství byl charakteristický společným svodem dobytka, společnou živočišnou výrobou a vytvářením nedělitelných fondů JZD. V nově zakládaných družstvech se vlivem rozvíjení socializace na vesnici začal přímo zavádět 3. provozní řád, naopak v prvotní fázi kolektivizace se v obcích nejprve zřizoval 1. a 2. typ.¹¹¹

Noviny se mimo jiné věnovaly postihu šmelinářů, kteří obchodovali nečestně a na černo. Tyto přestupky řešila Trestní nalézací komise. Takovým případem byl například článek „Trestní nalézací komise hlásí“, který informoval o případu šmelináře Josefa Petráška z Odřepes. Kromě jeho provinění v rámci černého obchodu byly v článku vylíčeny jeho špatné charakterové vlastnosti a popsáno jeho nevhodné chování. Josef Petrášek byl představen jako opilec s násilnickými sklony, který dokonce fyzicky napadl pokrokového občana z Odřepes, údajně pouze kvůli tomu, aby ho odradil od vstupu do JZD. Okresní trestní komise proto poslala Josefa Petráška na 6 měsíců vězení do tábora

110 První číslo Vesnických novin Poděbradska vyšlo 10. 11. 1950.

111 JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 83.

nucených prací.¹¹² Dalším způsobem trestání nepoctivých zemědělců bylo ukládání vysokých pokut. Informaci o takovém případě přinesl článek o potrestání falšovatelů mléka, kteří sice splnili předepsané dodávky, ale odevzdané mléko bylo údajně zředěno vodou či kozím mlékem. Trestní nalézací komise uložila těmto osmi provinilým zemědělcům vysoké pokuty v řádech desítek tisíc korun.¹¹³

Velmi často *Vesnické noviny Poděbradska* zveřejňovaly nutnost boje proti „válečným štvárcům a zrádcům“. Odpovědí dělníků i zemědělců na politiku těchto „nepřátel“ mělo být plnění závazků v rámci pětiletého plánu. V čísle 5 byl například uveden dopis od poděbradských skláren, kde je zdůrazněno, že zaměstnanci tohoto závodu bojují nejen slovy, ale také prací, a mírový závazek se jim podařilo splnit o 9 dní dříve.¹¹⁴ Koncem roku 1950 byl pětiletý plán v novinách celkově více připomínán a hodnoceny byly výsledky druhého roku tohoto zemědělského programu na Poděbradsku. Podobně jako ve *Vesnických novinách Nymburska* je i v těch poděbradských zmíněna žádost redakce, aby zemědělci zasílali své příspěvky, rady a cenné zkušenosti i v zimních měsících. Zároveň je zdůrazněno, že *Vesnické noviny Poděbradska* jsou „zrcadlem práce na vesnici“, a že „každá vesnice by měla mít alespoň jednoho dopisovatele, který by do novin přispíval a podával o své obci důležité informace.“¹¹⁵

3.3. Rok 1951 pohledem regionálního tisku

Vydavatelem obou regionálních novin, *Vesnických novin Nymburska* i *Vesnických novin Poděbradska* se v roce 1951 stal okresní výbor Jednotného

112 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, č. 2, 1950.

113 Tamtéž, č. 5, 1950.

114 Tamtéž.

115 Tamtéž, č. 7, 1950.

svazu českých zemědělců (dále jen OV JSCZ).¹¹⁶ Redakční radě pomáhal okruh dopisovatelů z jednotlivých JZD, který se postupně rozrůstal. Noviny poděbradského okresu začaly být vydávány v únoru roku 1951 a první číslo novin určené vesnicím v okrese Nymburk vyšlo v březnu.

3.3.1 Vesnické noviny Nymburska v roce 1951

První číslo *Vesnických novin Nymburska* informovalo své čtenáře o nedávném zasedání ÚV KSČ a upozorňovalo na jasné vytyčení cesty při budování socialismu na vesnici, kterou stanovil Rudolf Slánský.¹¹⁷ Postupy a principy měly být jednotlivým obyvatelům nymburského okresu vysvětleny na valných hromadách JZD konaných na začátku roku 1951. Na těchto schůzích se probíraly mimo jiné i provozní řády v jednotlivých obcích.

Dle údajů uvedených v pátém čísle novin bylo na okrese k počátku roku 1951 celkem 5 JZD, kde fungoval 3. provozní řád. Tento typ zemědělství byl charakteristický společným ustájením zvířat, což dokazuje například článek „Vít nám vyprávěl o radostné práci“. Popisuje jednání paní Purkrábkové a ostatních obyvatel Benátecké Vrutice, kteří se rozhodli odvést svoje krávy do společného kravína: *„V jedné ruce vedla Malinu, ve druhé Stračku. Kráčela důstojně a v jejích očích se odrážela velikost slavnostní chvíle, kterou prožívala ve svém nitru. Jak by ne! Vždyť vedla jako první krávy do společné stáje! Marně hledáme v jejích očích smutek a skoro se urazí, když jí nadhodíme, kde že má slzičky: ‚Kdepak! Jsem ráda, že už je vedu. To bylo lítání. Když se člověk zdržel na poli, aby pak dělal až do noci.‘ Družstevník Uzlík přivázal krávu ke žlabu hned u vchodu ale za chvíli se vrátil s obavami, že nastydne, když měla teprve nedávno*

116 Jednotný svaz českých zemědělců – samosprávná zájmová organizace českých zemědělců v letech 1947 – 1952 se sídlem v Praze.

117 Rudolf Slánský – generální tajemník KSČ (1945 – 1951).

tele. Suchý ho uklidnil, že v Sovětském svazu otvírají na dobytek okna, ale přesto mu jí převedl o kousek dál. Sám se pak podíval na svoje straky, pohladil jednu a ukázal na napaječku: ‚Tady máš vodičku, Stračko. Na to nejseš zvyklá, vid‘? Tos' u nás neměla.‘ Jakl s Řídkým nemohli ani udržet Šípkovu jalovici, jak se hnala do nového bytu.“¹¹⁸ Jak je z příspěvku patrné, regionální tisk se snažil prosazovat výhody společného ustájení. Samotný přesun dobytka k ostatnímu společnému byl považován za velkolepou událost. Majitelé dobytka se dle tisku tímto krokem zbavili břemene a mnoha povinností. Z jejich kusů dobytka měli navíc užitek i jiní. Zároveň bylo opět uvedeno srovnání se Sovětským svazem, který sloužil svými technikami jako určitý vzor pro československé zemědělcce.¹¹⁹

Šířit a propagovat zemědělské metody a způsoby Sovětského svazu mělo za úkol také nakladatelství JSČZ zvané Brázda. Jak uvádí článek „Krajská knižní služba“, o výhodách společné socialistické práce měl být zemědělský lid informován právě prostřednictvím zemědělské odborné literatury: „*Zemědělská literatura seznamuje naše společně pracující rolníky se zkušenostmi a výsledky nejpokrokovějšího zemědělství světa – zemědělství SSSR, osvětluje cestu mírového budování socialismu na vesnici a pomáhá našim rolníkům zvýšit odborné znalosti.*“¹²⁰ Na zmíněné nakladatelství odkazuje i článek „Služba Brázdy čtenářům“ zveřejněný v posledním čísle novin pro rok 1951, který uvádí konkrétní názvy brožur věnujících se zemědělskému tématu.¹²¹ Spolu s regionálními novinami tedy také odborná literatura byla veřejným médiem, který v 50. letech působil v nymburském regionu jako propagátor sovětských myšlenek a rozvoje socializace na venkově.

118 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, *Vitr nám vyprávěl o radostné práci*, č. 5, 1951.

119 Tamtéž.

120 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, *Krajská knižní služba*, č. 14, 1951.

121 Jednalo se např. o populárně vědeckou brožuru *Vitaminy v živočišné výrobě* nebo *Základy krmné techniky* (SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, *Služba Brázdy čtenářům*, č. 36, 1951).

Velký prostor byl ve *Vesnických novinách Nymburska* věnován také oslavám 1. máje. Tisk upozorňoval, že oslavy probíhaly v duchu socialismu a měly být velkým přínosem pro jejich účastníky. Znamenat také měly další upevnění míru a zároveň jejich cílem bylo „zasadit novou ránu všem třídním nepřátelům vesnice“.¹²²

V regionálním tisku byla, stejně tak jako v letech předchozích, i v roce 1951 zveřejňována jména osob, kteří neplnili předepsané zemědělské dodávky. Noviny velmi často používaly ve své kritice lehce ironický podtext, jako tomu bylo například v článku „Slepice by snášely...“, který popisuje jednání paní Linhartové z Hořátve: „*Paní Linhartová má předpis 2 343 kusů vajec a přinesla teprve koncem dubna sběračce první dávku 76 vajec. (...) ... poznamenala, že vejce patří do huby a když ta je plná, pak teprve do sběrný. Nechceme paní Linhartové předepisovat, kolik vajec se nechá denně najednou sníst, ale myslíme, že jednostranná vaječná strava není také příliš zdravá. Rádi bychom věděli, jak si to vlastně s příštími dodávkami vajec představuje. Na odpověď by nás neměla nechat dlouho čekat. Nechtěli bychom pochybovat o tom, že paní Linhartová svůj vztah k dodávkovým povinnostem brzy změní.*“¹²³ Autor článku, v tomto případě se jedná o dopisovatele *Vesnických novin Nymburska*, pocházel stejně jako paní Linhartová z Hořátve. Noviny tedy využíval k tomu, aby svoji spoluobčanku přinutil změnit své jednání a začít plnit dodávkové povinnosti. Ve svém naléhání užil množné číslo, a čtenář tak mohl nabýt dojmu, že autor hovoří za celou vesnici a neříká jen vlastní názor.

122 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Nymburska*, č. 8 *Radostné májové odpoledne ve Strakách*, č. 5, 1951.

123 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Nymburska*, *Slepice by snášely...*, č. 9, 1951.

3.3.2 Vesnické noviny Poděbradska v roce 1951

Vesnické noviny Poděbradska neobsahovaly v roce 1951 tolik zmínek o „kulacích“ či těch osobách, které neplnili předepsané dodávky, jako tomu bylo v případě novin nymburského okresu. Články spíše hodnotily zemědělskou činnost pozitivně a podněcovaly zemědělce k přípravě jarních prací. Od konce června pak byly hlavním tématem žně. V obcích byl nejčastěji zaváděn zemědělský provozní řád 3. nebo 4. typu, který mimo jiné poskytoval členům JZD národní pojištění. Dokazuje to i článek „Jaké výhody přináší národní pojištění členům JZD 3. a 4. typu“¹²⁴ Článek „Společné ustájení a vyšší doživost“ zase poukazuje na skutečnost, že existuje úzká souvislost mezi společným ustájením dobytka a doživostí, a tudíž i vyššími dodávkami mléka.¹²⁵

Prostřednictvím novin se také apelovalo na nutný boj proti válce. Odsouzena byla válka probíhající v Koreji¹²⁶ a za jejího viníka byl tiskem označen „imperialistický západ“¹²⁷. O nenávisti k západním mocnostem vypovídal také článek „Výzva všem JZD v pražském kraji“, který uváděl: „*Rozhodně a jednohlasně odsuzujeme válečné přípravy angloamerických imperialistů, remilitarizaci západního Německa a znovuvyzbrojování všech vasalských států západní Evropy, jsoucích ve vleku těch, kteří nevidí nic jiného, než své kapsy, naplněné dolary. My pozvednem vysoko prapor míru a budeme bojovat prací za mír...*“¹²⁸ Tímto způsobem byl tedy v novinách podporován nenávistný postoj vůči západním státům a čtenářům bylo vštěpováno, že bojovat mají zejména usilovnou prací.

124 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, č. 3, 1951.

125 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, *Společné ustájení a vyšší doživost*, č. 13, 1951.

126 Válka v Koreji: konflikt Severní a Jižní Koreje 1950 – 1953 o ovládnutí celého státu. Cílem severokorejců bylo zavést na území Koreje komunistický režim.

127 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, č. 1, 1951.

128 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, *Výzva všem JZD v pražském kraji*, č. 11, 1951.

Noviny se velmi často věnovaly sovětským technikám zemědělství a podporovaly jejich využití i na československém venkově. Zejména ke konci roku 1951 obsahovaly noviny mnoho článků a hesel propagujících tyto agrotechniky SSSR: „*Připravujte si granulovaná hnojiva*“, „*Zakládejte křížovou setbu!*“ nebo „*Používejte šlechtěné bramborové sadby, docílíte tím vysokých hektarových výnosů!*“¹²⁹ Zemědělci byli velmi často prostřednictvím článků nabádáni k účasti na besedách se zkušenými zemědělci, kde jim byly tyto praktiky představovány blíže.¹³⁰ Článek „*Využívejme sovětských zkušeností*“ nejenže prosazoval podobné postupy, ale také propagoval myšlenky Stalina, sovětského diktátora:¹³¹ „*Opakujte si denně slova s. Stalina: Soutěžení je komunistickým způsobem výstavby socialismu a je ho nutné rozvinout právě v době podzimních prací a tím dokončit zdárně velký boj letošního roku za zvýšení blahobytu pracujících.*“¹³²

3.4. Noviny nymburského regionu v roce 1952

3.4.1 Vesnické noviny Nymburska v roce 1952

Vesnické noviny Nymburska se v 50. letech zabývaly zejména hospodářskými tématy, budováním socialismu na venkově a kolektivizací zemědělství. Redakce novin ve svých článcích opakovaně upozorňovala, že právě tisk je tím nejdůležitějším prvkem v boji za socialismus. *Vesnické noviny* dle redakce poskytovaly obyvatelům venkova informace o problémech v praktickém

129 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, č. 18, 1951.

130 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, *Zemědělci, družstevníci*, č. 18, 1951.

131 Josif Vissarionovič Stalin – sovětský diktátor v letech 1927 – 1953.

132 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, č. 19, 1951.

družstevním hospodaření a v lidové správě.¹³³ Zároveň ale působily i v jiných sférách společnosti, nejen v hospodářství. Dalším společenskou oblastí, kde se noviny uplatňovaly, byla sféra kultury a vzdělání. Článek „Vychovat novou inteligenci z dělnické třídy vzešlou a dělnické věci oddanou“ apeloval na učitele ve školách, protože dle novin to byli právě oni, kdo „*měl vychovati novou mládež, pokračovatelku dnešních budovatelů.*“ Autor upozorňoval, že někteří učitelé ještě stále učí podle starých metod a „*přesvědčují školní mládež o možnosti pěstování zeleniny v domácích zahrádkách.*“ Dle novin spoléhali rodiče, kteří pracovali v továrně, v otázce výchovy jejich dětí právě na učitele, kteří měli zajistit, aby „*jejich děti byly též prospěšny státu a národu!*“¹³⁴ Je tedy patrné, že zásady hospodářství a kolektivizace měly být dětem vštěpovány už od útlého věku a učitelé měli dbát na výchovu žáků v duchu socialismu.

Častým tématem v novinách se stala také mandelinka bramborová, která byla popisována jako největší škůdce brambor. Jak noviny uvádí, sběr tohoto brouka byl nesmírně důležitý, protože výskyt mandelinky znamenal nebezpečí pro celé národní hospodářství. Také ale představovala určitý symbol Spojených států amerických (dále jen USA), hlavního nepřítele všech států východního bloku. Dokazuje to i článek v čísle 29, který děkuje vojákům armády, jež pomohli v protimandelinkové hledací akci při JZD v Doubravě: „*Pomohli jste nám sbírat kulturu americké demokracie. Ano, takto chtějí ničit naši nepřátelé lidově-demokratické státy jen proto, že nechtějí tyto být v područí kapitálu*“¹³⁵ Škůdce mandelinka bramborová byla tiskem označována za „amerického brouka“, což bylo důkazem, jak se nenávist k USA promítnula i do oblasti zemědělství. Motiv „mandelinky bramborové“ nebyl tématem pouze hospodářských novin Nymburska, ale obecně většiny novin na lokální a zejména pak celostátní úrovni. Pavlína Formánková ve své studii uvádí, že téma mandelinky bramborové patřilo

133 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, č. 49, 1952.

134 Tamtéž, č. 26, 1952.

135 Tamtéž, č. 29, 1952.

mezi nejmohutnější propagandistickou kampaň komunistů v padesátých letech v Československu. Podobně jako ve *Vesnických novinách*, byl tento brouk popisován např. také v Mladé frontě.¹³⁶

Vstup mnoha lidí do JZD v první pol. 50. let, ať už byl dobrovolný či pod nátlakem, znamenal snížení počtu „vesnických boháčů“. Dle novin se v okrese na počátku roku 1952 nacházelo 34 „vesnických boháčů“, kteří dlužili přes 215 000 litrů mléka.¹³⁷ Článek „Poznáte je?“ informoval veřejnost o průběhu aktivy o „vesnickém boháči“. Dle tisku měl za úkol podrobit kulaky kritice a poukázat na jejich záškodnickou činnost. Účastníci aktivy měli také získat rady, jak proti nim úspěšně bojovat.¹³⁸ Článek v čísle 2 kritizoval ty obce, kde se ještě „... *těší vesnický boháč, že přijdou takzvané „zlaté časy“*. *Vesnického boháče nebudeme nikdy přesvědčovat o nových formách hospodaření, ani o vstupu do JZD. S těmito lidmi nebudeme socialismus budovat nikdy.*“¹³⁹ Prostřednictvím novin byl také „vesnický boháč“ líčen jako možný zloděj. Autor příspěvku „Dozrálo zrna – lidé bděte!“ upozorňuje zemědělce, aby byli bdělí a ostražití před útoky „třídního nepřítele“.¹⁴⁰

V roce 1952 již byla v regionálním tisku nymburského regionu zmiňována nejen jména „vesnických boháčů“, jejich množství v jednotlivé vesnici, ale uveden byl v několika případech i způsob jejich potrestání. Více zmínek o osudu kulaků bylo zřejmě zapříčiněno probíhající Akcí Kulak, která znamenala povinné vystěhování odsouzených sedláků a jejich rodin. Prvním krokem k této akci, při které bylo vystěhováno ze svého bydliště okolo 4 000 selských rodin, bylo vydání „*Směrnice ministra národní bezpečnosti, ministra vnitra a ministra spravedlnosti ze dne 22. října 1951 o úpravě poměrů rodinných příslušníků odsouzených*

136 FORMÁNKOVÁ, P., *Kampaň proti „americkému brouku“ a její politické souvislosti*, in: Paměť a dějiny, č. 1, 2008, s. 22-38.

137 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Nymburska*, č. 1, 1952.

138 Tamtéž, č. 1, 1952.

139 Tamtéž, č. 2, 1952.

140 Tamtéž, č. 31, 1952.

*vesnických boháčů.*¹⁴¹ Na Nymbursku bylo touto akcí poznamenáno několik sedláků a jejich případ byl často mapován také prostřednictvím tisku.¹⁴²

V případě nymburského regionu bylo Akcí Kulak postiženo celkem 11 sedláků, kteří byli odsouzeni a společně se svými rodinami z regionu vystěhováni.¹⁴³ Jejich jména se v tisku zprvu objevovala v souvislosti s kritikou „vesnických boháčů“, zmiňovány byly jejich nesplněné dodávky a vinění byli například také ze zatajování dobytka.¹⁴⁴ V článku „Nevěří sami sobě“ informoval tisk o ing. Josefu Zajíčkoví, jenž byl posléze v roce 1953 odsouzen v rámci Akce Kulak¹⁴⁵. Popisoval jeho jednání na veřejné schůzi zemědělců v Jizbicích poté, co byli kritizováni zemědělci ustrnulí na starých formách práce: *„Rolník Zajíček je lehtivý na kritiku. Přesto, že jeho jméno jen tak mimochodem padlo, cítil se dotčen, ostentativně vstal a ze schůze odešel, aniž vůbec bylo jasno, proč tak učinil. Nechceme tvrdit, že se domníval, že stejným způsobem se zachovají i ostatní zemědělci, protože by byl utrpěl velké zklamání, ježto tito zůstali sedět.*“¹⁴⁶

Jedním z odsouzených sedláků v okrese Nymburk byl Vlastimil Mach z Vestce.¹⁴⁷ O jeho provinění informoval širokou veřejnost článek „Vesnický boháč Mach za mřížemi“. Článek velmi podrobně charakterizoval všechny jeho „negativní“ povahové rysy a odsoudil jeho názorové postoje: *„Vlastimil Mach z Vestce nenáviděl naši republiku a její zřízení, nenáviděl pokrok na vesnici a byl zapřisáhlým nepřitelem budování socialismu na vesnici. Od roku 1945 a hlavně od r. 1948 soustavně sabotoval dodávky a okrádal naše děti, nemocné a pracující měst o mléko, vejce, vepř.maso a jiné zemědělské produkty. Byl několikrát*

141 Směrnice vstoupila v platnost 1. 11. 1951 (BLAŽEK, Petr - JECH, Karel – KUBÁLEK, Michal a kol., *Akce „K“*, s. 62).

142 BLAŽEK Petr, JECH, Karel, KUBÁLEK, Michal a kol., *Akce „K“*, s. 315 – 498.

143 Tamtéž.

144 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, *Vesničtí boháči z Chleb a Podlužan*, č. 10, 1952.

145 Tamtéž.

146 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, č. 34, 1952.

147 BLAŽEK, Petr - JECH, Karel - KUBÁLEK, Michal a kol., *Akce „K“*, s. 486.

pokutován a přesto ho nepřešla chuť narušovat naše zásobování. Celá stránka by nestačila k vypsání množství jednotlivých produktů, o které tento sabotér pětiletky ochudil náš národní stůl.“ Dále článek poskytoval konkrétní informace o jeho nesplněných zemědělských dodávkách. Upozorňoval na výsledky kontroly, která byla na statku pana Macha provedena: *„Protože se dušoval, že více nevymlátíl a odevzdal vše, co mohl, byla u něj minulý týden provedena prohlídka. Ta ještě více potvrdila, že vesnický boháč Mach jest zavilým nepřitelem všech poctivých a mírumilovných lidí, přísluhovačem západních imperialistů a parazitem nové lidské společnosti. Pan Mach si ponechal značnou část pšenice a žita pro sebe, další obilí přenechal sousedům a jiným drobným lidem, kteří mu sedli na lep a které si svými úplatky zavázel mlčením.“* Spojování „kulaka“ Macha se „západními imperialisty“ bylo v článku velmi citelné. Stejně tak bylo jméno Macha dáno zcela účelově do souvislosti s válkou v Koreji, která byla socialisty odsuzována: *„U pana Macha se našly při prohlídce pistole, náboje různých ráží, střelný prach, roznětky a lovecké pušky. Nač myslíte, že poschovával pan Mach tyto vražedné pomůcky na půdě? Vyrostl sám na úroveň západních hrdlořezů, kteří se neštítí žádné vraždy nevinných obětí a ničení všech s láskou vybudovaných hodnot, jak jsme toho svědky v Koreji a koloniálních zemích. Pan Mach tedy očekával převrat a dobře se na něj připravoval.“* Kulak Vlastimil Mach byl tedy v článku obviněn z přípravy státního převratu. Zároveň byly uvedeny jeho činy brzdící cestu k socialismu: *„Štval navzájem proti sobě lidi a udělal z Vestce obec, kde spolu neumí už lidé a zvláště zemědělci mluvit pomalu jinak než v nadávkách. Ze svého díla měl radost. Těšilo ho, že většina zemědělců jim svedených, nechtěla ani slyšet o vyšších formách hospodaření a chtěl-li se v obci usadit nějaký pokrok, pošťval zemědělce, aby jej hnali hned ven z vesnice.“*¹⁴⁸ Odsouzení „kulaci“ byli tedy prostřednictvím novin popisováni jako

148 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, č. 35, 1952.

zastánci politiky západních velmocí, tudíž nepřátelé státu, odpůrci pokroku a šířitelé nadávek a nenávisti.

V novinách začaly být uveřejňovány i samotné rozsudky provedené v rámci Akce Kulak. O Vlastimilu Machovi se zmiňoval jeden z dalších článků „Spravedlivý rozsudek nad nepřítelem lidu“, který informoval čtenáře o jeho konkrétním trestu. Dle článku byl Mach Okresním soudem v Nymburce odsouzen k dvěma letům odnětí svobody, ztratil občanská práva na dobu tří let a nařízeno mu bylo zaplacení pokuty ve výši 10 000 Kč. Navíc došlo k propadnutí celého jeho jmění a byl mu navždy zakázán pobyt v obci Vestec. Závěr článku patřil typickému dobovému heslu, které znamenalo určitou výhrůžku všem ostatním „vesnickým boháčům“: „*Tak se vyrovnává pracující lid s každým, kdo by chtěl mařit jeho budovatelské úsilí a brzdit cestu naší vesnice k socialismu.*“¹⁴⁹ Potrestání „kulaka“ Macha kopírovalo jeden z připravených scénářů „protikulacké akce“. Tím byl rozsudek obsahující značnou peněžní pokutu, zákaz pobytu v dané obci, zákaz činnosti a propadnutí veškerého majetku. Tyto tresty byly stanoveny zákonem, konkrétně § 51 a 53 trestního soudního zákona.¹⁵⁰

3.4.2 Vesnické noviny Poděbradska v roce 1952

Vesnické noviny Poděbradska a Vesnické noviny Nymburska měly v roce 1952 několik společných témat a články se věnovaly podobné problematice. I v poděbradském tisku se upomínalo na likvidaci mandelinky bramborové, která ničila úrodu brambor stejně tak jako v obcích na Nymbursku. Na Poděbradsku však došel nátlak ke sběru mandelinky tak daleko, že byl zemědělec a „vesnický boháč“ Josef Řehák pokutován a hrozilo mu i odnětí svobody. Důvodem bylo, že

149 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Nymburska*, č. 37, 1952.

150 JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 96.

neuposlechl nařízení ke zničení mandelinky, a byl proto označen za „sabotéra rostlinné výroby“. Jak noviny uvádějí, trestní komise ONV potrestala Řeháka pokutou 10 000 Kč a v případě nedobytnosti odnětím svobody na 30 dnů. Na konci článku nechybělo heslo vyjadřující postoj zemědělského lidu k „vesnickým boháčům“: *„Náš pracující venkov se nedá rozvraceti venkovskými boháči vesnici, ani nedopustí, aby hospodářskou sabotáží byla ohrožena sklizeň brambor.“*¹⁵¹ Josef Řehák byl jako sabotér označen novinami i v dalším jejich čísle, kde byl obviněn, že záměrně nechal po zasetí zarůst v obilí ježkový válec: *„Pak si pozval na sečení traktoristy ze státní traktorové stanice, zavedl je na pole a čekal, jak si vylámou zuby na ježatém válci. Díky ostražitosti, traktorista tento válec včas zpozoroval, vyhnul se a tak zamezil poškození stroje. Čin p. Řeháka se rovná přímo sabotáži. Nebo snad chce omlouvat, že válec na poli zapomněl?“*¹⁵²

Zajímavým příspěvkem je článek, který zachytil události z obce Opočnice. Se silným despektem je popsáno jednání „boháče“ Jana Fialy, který dle tisku surově zbil svoji zemědělskou dělnici Anežku Novákovou, protože údajně neunesl nezadržitelný rozvoj socializace. Autor článku dále pokračoval: *„Po takovéto svobodě se vesnickým boháčům stýská, po dobách, kdy nezaměstnaného dělníka nazývali luzou. Stýská se jim po tom, kdy mohli na žebráka pustit psa a na dělníka řvát. Takováto svoboda se již nikdy surově Fialo nevrátí, ani po vás, ani pro ostatní vydřiduchy, kteří jste byli vyděrači našeho pracujícího lidu. Za svůj čin budete pykat a dle vaší zásluhy budete potrestán.“*¹⁵³ Jak je patrné, „kulaci“ byli tiskem popisováni jako nepřátelé zemědělského lidu. Vytýkána jim byla jejich úloha v minulosti, kdy si ještě tito velkostatkáři najímali pro zemědělskou práci zaměstnance. Dle tisku jimi však opovrhovali, se svými zaměstnanci jednali často i surově.

151 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Poděbradska, č. 13, 1952.

152 Tamtéž, č. 14, 1952.

153 Tamtéž, č. 17, 1952.

Podobně jako v tisku nymburského okresu byly i ve *Vesnických novinách Poděbradska* zveřejňovány případy později odsouzených „vesnických boháčů“ v rámci Akce Kulak. Dle knihy *Akce „K“* a v ní obsaženém „Seznamu rodinných celků odsouzených vesnických boháčů určených k vystěhování v akci „K“ (Kulaci) v letech 1951 – 1953“, bylo na poděbradském okrese touto akcí postiženo 10 zemědělců.¹⁵⁴ Nejprve byli v novinách popisováni jen jako „vesničtí boháči“, „neplniči“ nebo „sabotéři“. Těmito výrazy byl nazýván například Vratislav Podolák, který byl 15. 5. 1953 nuceně přesídlen z poděbradského okresu do obce Bořetín, dnešní okres Česká Lípa. V článku „Proč v Odřepsích plní své závazky jen někteří zemědělci?“ byl Podolák kritizován za neplnění dodávek.¹⁵⁵ Podobným případem byla i zmínka o Sixtovi ze Senic, který byl v novinách popsán jako „sabotér“ a „nepřítel lidu“.¹⁵⁶ V červenci roku 1953 byl také on zasažen Akcí Kulak a spolu s celou svoji rodinou přesídlen ze Senic do Hluboké nad Vltavou.¹⁵⁷

Podrobněji se potrestaným „kulakům“ věnoval článek „Tak vypadají nepřátelé lidu“, který informoval o dvou případech. Prvním byl Josef Nejedlý z Vrbové Lhoty, který dle článku sabotoval jednotný hospodářský plán tím, že nedodal přes vagon obilí a 8 000 litrů mléka. Jeho dalším proviněním bylo, že „bránil provádění hospodářsko-technické úpravy půdy, působil na malé a střední rolníky a organizoval zaslání protestu na ministerstvo zemědělství, aby zabránil rozorání mezí. Nepřevzal pozemky z hospodářsko-technické úpravy a tyto neobdělával.“ Z Vrbové Lhoty pocházela také Anna Součková, která byla spolu s Nejedlým v článku zmíněna. Stejně tak jako on dle tisku nepřevzala pozemky přidělené jí po hospodářsko-technické úpravě půdy a nedodala velké množství

154 BLAŽEK, Petr - JECH, Karel - KUBÁLEK, Michal a kol., *Akce „K“*, s. 467.

155 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, č. 4, 1952.

156 Tamtéž, č. 14, 1952.

157 BLAŽEK, Petr - JECH, Karel - KUBÁLEK, Michal a kol., *Akce „K“*, s. 467.

mléka a obilovin. Navíc od ní chybělo ještě hovězí a vepřové maso.¹⁵⁸ Mezi hlavní prohřešky těchto „kulaků“ tak patřily zejména nesplněné dodávky zemědělských produktů a nesouhlas s provedením hospodářsko-technických úprav půdy. Oba dva byli v rámci Akce Kulak potrestáni stejným způsobem, tedy odnětím svobody na 5 let, ztrátou občanských práv na 10 let a celé jejich jmění propadlo státu.¹⁵⁹ Kniha *Akce „K“* navíc uvádí, že byli oba na počátku roku 1952 vysídleni do severozápadních Čech. Nejedlý byl s celou svojí rodinou přesídlen z poděbradského okresu do Bíliny, Anna Součková zase do Blažimy u Žatce.¹⁶⁰

3.5. Vesnické noviny v roce 1953

Od roku 1953 je obsah obou deníků reflektován souběžně, aby bylo možné lépe upozornit na shodná či rozdílná témata a bezprostředně komparovat jejich obsah. V roce 1953 se v regionálním tisku odrážely významné politické i hospodářské události Československa. Mezi nejdůležitější témata novin toho roku patřila smrt sovětského diktátora Stalina¹⁶¹ a československého prezidenta Klementa Gottwalda¹⁶² a také zvolení jeho nástupce Antonína Zápotockého. Během působení Zápotockého v čele státu došlo v Československu k citelnému uvolnění v procesu socializace venkova. Tisk dále informoval o červnové měnové reformě a také zemědělcích postižených druhou vlnou Akce Kulak. Tato Akce byla sice začátkem května 1952 pozastavena, ale již v druhé polovině léta roku 1952 byly přijaty nové směrnice o pokračování vysídlovací akce. Mezi tato

158 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Poděbradska, č. 15, 1952.

159 Tamtéž, č. 15, 1952.

160 BLAŽEK, Petr - JECH, Karel - KUBÁLEK, Michal a kol., *Akce „K“*, s. 329.

161 J. V. Stalin zemřel 5. března 1953.

162 Klement Gottwald zemřel 14. 3. 1953.

nejdůležitější opatření patřilo schválení *Soustavy administrativních opatření proti vesnickým boháčům*, která Akci Kulak opět obnovila.¹⁶³

Reakce tisku na smrt J. V. Stalina a Klementa Gottwalda byla téměř okamžitá. Sovětský diktátor i československý prezident zemřeli počátkem března a články, které většinou oslavně upomínaly na jejich památku, se objevily v regionálním tisku bezprostředně poté. Smrt těchto dvou nejvýznamnějších propagátorů socializace venkova měla dle tisku znamenat ještě větší utužení fáze kolektivizace a pracující lid se měl ještě více semknout a posílit pracovní výkon. Dokazuje to i článek „Stalinovo dílo je nesmrtelné“ vydaný ve *Vesnických novinách Poděbradska* pouhých pár dní od diktátorovy smrti: „*Jeho smrt ještě více musí semknouti všechny pokrokové lidi, aby lepší svou prací pomáhali bojovati celému lidstvu o to, čeho je mu nejvíce třeba k dosažení pokroku, bez válek a vykořisťování – za mír! Věčná mu paměť!*“¹⁶⁴ Noviny nymburského regionu „využily“ k podobné aktivizaci zemědělců zase smrt prvního komunistického prezidenta Československa. Velmi výstižným byl již samotný název článku „Kvalitním provedením jarních prací splníme odkaz soudruha Klementa Gottwalda“.¹⁶⁵ Velmi často se také v novinách objevovala hesla připomínající jména dvou zesnulých politiků, která byla psána odlišným způsobem, než názvy článků. Zvýrazněno a podtrženo bylo např. heslo „Věrní dílu Klementa Gottwalda pod vedením A. Zápotockého vítězně vpřed“.¹⁶⁶

Antonín Zápotocký byl zvolen do funkce prezidenta Československé republiky 21. března 1953. *Vesnické noviny Nymburska* informovaly své čtenáře o volbě nového prezidenta v čísle 14: „*Nově zvolený president soudruh Antonín Zápotocký se stal dalším pokračovatelem historického odkazu Klementa Gottwalda – naší cesty k socialismu. Touto cestou půjde neochvějně vpřed,*

163 JECH, Karel, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, s. 157.

164 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, č. 8, 1953.

165 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Nymburska*, č. 15 – 16, 1953.

166 Tamtéž, č. 14, 1953.

*navzdory všem pochybovačům a sýčkům, neboť leninsko-stalinskou epochu, která započala Velkou říjnovou revolucí, nikdy již nikdo nezastaví.*¹⁶⁷ Tento článek čtenářům jasně naznačoval, že nový prezident bude prosazovat stejnou koncepci kolektivizace vesnice, jakou podporoval Klement Gottwald.

Smrt Klementa Gottwalda byla v tisku „využita“ mimo jiné také v boji proti „vesnickým boháčům“. Články opakovaly výroky zesnulého prezidenta, které vyzývaly zemědělce k boji proti „kulakům“. V čísle 10 vydaném 30. března 1953 byl otištěn článek s názvem „Pijavice v JZD“. Právě tento výraz dle tisku Gottwald použil pro „vesnické boháče“ v dopise delegátům celostátního sjezdu zemědělských družstevníků. Na vlastním sjezdu potom delegáty upozorňoval, že *„je nutné v zájmu rozvoje JZD, aby energicky strhli se svého těla tyto pijavice a že bez těchto svých třídních nepřátel bude jejich cesta k vítězství socialismu na vesnici schůdnější.*¹⁶⁸

Problém, který byl rozebírán zejména v předchozím ročníku regionálních novin Nymburska a Poděbradska a který se vyskytoval i v roce 1953, byl sběr mandelinky bramborové. Likvidovala úrodu brambor a i nadále byla popisována jako americký brouk, který byl nepřítelem úmyslně rozeset na československých polích, aby narušoval místní zemědělství. Noviny se čtenáře snažily přesvědčit, že mandelinka pochází ze Spojených států amerických. Dokazuje to i článek „Americký brouk – mandelinka“, který upozorňoval čtenáře, že *„je zrovna tak záludný a houževnatý nepřítel, jako imperialističtí lupiči v její americké vlasti.*¹⁶⁹ Dle článku ve *Vesnických novinách Poděbradska*¹⁷⁰ byla ochrana kulturních rostlin jedním z nejdůležitějších úkolů komunistické strany a vlády ve snaze zvýšit výnosy v rostlinné produkci.

167 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, *Nastoupil nový vůdce a bojovník za práva pracujícího lidu*, č. 14, 1953.

168 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Poděbradska, č. 19, 1953.

169 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, č. 29-30, 1953.

170 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Poděbradska, *Potrestání liknavých občanů*, č. 32, 1953.

I pomocí tisku byli zemědělci nabádáni likvidovat mandelinku a podobné škůdce i na svých pozemcích. Pokud zemědělci odmítli s mandelinkou zápasit nebo jejich boj nebyl dostačující, byly jim vyměřeny různé tresty. Většinou se jednalo o peněžité pokuty, jako v případě sedmi zemědělců ze Slovice, kteří účast na „hledáče mandelinky“ odmítli. Zemědělci F. Šterba, J. Valenta, F. Stránský, F. Popěk, V. Popěk a F. Čihula byli potrestáni pokutou ve výši 100 Kčs; J. Šterba a F. Řeháček dostali pokutu 50 Kčs.¹⁷¹

3.6. Rok 1954 ve světle regionálních novin

Podobně jako noviny Poděbradska i *Vesnické noviny Nymburska* uveřejňovaly články věnující se vzdělání. Konkrétně apelovaly na studenty, kteří si volili své budoucí zaměření. V článcích se propagoval zejména obor hornictví a samozřejmě také školy se zemědělským zaměřením. Článek „Přemýšlel jsi o svém povolání“ informoval o hornických žácích výrobního výcviku z učiliště číslo 6 v Duchcově. Žáci tohoto učiliště navštěvovali jednotlivé školy, aby zde chlapcům rozhodujícím se o svém budoucím zaměření vyprávěli o kladech studia na hornickém učilišti a všeobecně o hornické práci.¹⁷² Ve *Vesnických novinách Poděbradska* článek „Chlapci a děvčata“ také propagoval učňovské zaměření v hospodářských oborech. Jednalo se o zprávu Vladimíra Jiráka, žáka učňovské školy zemědělské v Městci Králové, který kladně hodnotil studium na této škole a vybízel ostatní k výběru právě tohoto zaměření.¹⁷³ Prostřednictvím tisku byla tedy vyvíjena snaha zaměřit co nejvíce studentů do oblasti hospodářství, aby pracující síla v budoucnu neutrpěla ztráty.

171 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Nymburska*, č. 14-15, 1954.

172 Tamtéž.

173 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, č. 17-18, 1954.

V únoru roku 1954 se v Nymburce konala Okresní konference zemědělských pracovníků, kde došlo k besedě mezi delegáty jednotlivých JZD, pracovníky STS a ČSSS a zástupci KSČ, národních výborů a patronátních složek NF. Jejich úkolem bylo zhodnotit výsledky společného hospodaření. O této konferenci informovaly regionální noviny vydáním článku se shodným názvem. Ve *Vesnických novinách Nymburska* i ve *Vesnických novinách Poděbradska* vyšel článek „Strana a vláda stojí plně za JZD – proto JZD stojí plně za stranou a vládou“. Název tohoto článku dokazoval propojení zemědělských družstev s politickými subjekty. Zmiňoval také problémy tehdejšího zemědělství, mezi které již nepatřila existence „vesnických boháčů“. Ti byli ještě v předchozích letech považováni za nejpodstatnější překážku v procesu kolektivizace venkova. Jako hlavní nedostatek v zemědělství bylo v článku zmíněno nedostačující socialistické soutěžení.¹⁷⁴

Stejně tak jako odezněly zmínky o „vesnických boháčích“, tak v roce 1954 začal být i jinak popisován brouk mandelinka bramborová. V předchozích letech tiskem výhradně označován jako „americký brouk“ svým původem právě z USA, již v článcích nebyl natolik spojován se „západními imperialisty“. Nadále však byly prostřednictvím článků kritizovány ty obce, kde hledací akce sloužící k likvidaci mandelinky nebyly provedeny dostatečně. Takovým případem byl i článek s názvem „Jak se někde bojuje proti mandelince bramborové“, který upozorňoval na skutečnost, že některé MNV věnují příliš málo času boji proti mandelince a náležitě propagaci hledacích akcí. Zmíněny byly i postihy: „*Je třeba pranýřovat nezodpovědnost některých pěstitelů brambor, kteří hledačku neprovádějí a čekají na to, až to za ně udělá někdo jiný.*“ Článek poté informoval o JZD v Oskořínku, kde sám předseda JZD Zuran odmítl provést hledací akci, protože prý neměl čas. V obci kromě leteckého poprášení porostů brambor

174 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Nymburska*, č. 7, 1954; *Vesnické noviny Poděbradska*, č. 3, 1954.

nedošlo k žádnému opatření proti mandelince a konec článku se poněkud výhružně obracel na obyvatele obce Oskořínek: „*Družstevníci v Oskořítku! Uvědomte si, že je především vaší povinností, abyste se starali o své porosty brambor!*“¹⁷⁵

Rok 1954 byl v obou regionálních novinách zaměřen zejména na listopadové volby do Národního shromáždění. Tisk nemusel vybízet širokou veřejnost k účasti ve volbách, protože účast byla pokládána za povinnou.¹⁷⁶ Neúčast znamenala pro dotyčného existenční i jiné postihy. Noviny spíše informovaly o důležitosti voleb zejména povzbuzujícími hesly: „Hlas pro kandidáty Národní fronty je hlasem pro mír a socialismus“¹⁷⁷ nebo „V neděli 28. listopadu účastí ve volbách prokážeme jednotnou vůli v boji za mír a za vybudování socialismu v naší vlasti!“¹⁷⁸ Článek „Půjdeme všichni k volbám do NS“ informoval o povinnosti každého občana zvolit si nový zákonodárny sbor, jehož prostřednictvím si budou sami občané dávat zákony ve prospěch svůj i svého státu. Zmíněna je v článku odlišnost voleb od těch předchozích: „*Skutečně u nás jsou zákony pro pracující lid, pro jeho dobro, jeho lepší a šťastnější budoucnost a nikoliv zákony proti pracujícímu lidu, jako tomu bylo v dobách kapitalistické republiky. Volby, kterým jdeme vstříc, budou podstatně jiné, než byly volby v kapitalistické republice. V těchto volbách budeme volit kandidáty Národní fronty, které si vybral, předem o nich hovořil a po bedlivé úvaze doporučil sám pracující lid. Již jen tato skutečnost výrazně ukazuje na nedocenitelnou a hlubokou demokratičnost přípravy a způsobu provedení nynějších voleb.*“¹⁷⁹ Na titulních stranách se na začátku listopadu zveřejňovaly tváře kandidátů NF ve volebních obvodech pro Nymburk a Poděbrady. Článek, který tyto kandidáty

175 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, č. 34, 1954.

176 Zákon č. 26/1954 Sb. Ústavní zákon o volbách do Národního shromáždění a o volbách do Slovenské národní rady

177 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Poděbradska, č. 32-33, 1954.

178 Tamtéž, č. 34, 1954.

179 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, č. 48-49, 1954.

uváděl, měl v obou novinách stejný název: „Za poslance lidu do Národního shromáždění navrhujeme nejlepší syny naší vlasti“.¹⁸⁰ Obsahoval fotografie kandidátů a jejich stručný životopis. Tito kandidáti do NS byli navrženi obyvateli měst i venkova na celozávodních schůzích a mělo se jednat o nejlepší pracovníky závodů a zemědělské výroby.¹⁸¹

180 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, č. 50-51, 1954;

SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Poděbradska, č. 32-33, 1954.

181 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, *Pracující našeho okresu navrhli své kandidáty do NS*, č. 48-49, 1954.

4. Regionální tisk Nymburska v 2. polovině 50. let

4.1. Vesnické noviny Nymburska a Poděbradska v roce 1955

Regionální tisk nymburského i poděbradského okresu poskytoval veřejnosti články podobného charakteru. Přinášel informace o událostech z oblasti kultury, politiky či hospodářství na Nymbursku a Poděbradsku. Jednalo se o články propagující III. okresní konferenci JZD v Nymburce, II. celostátní sjezd JZD v Praze a velký prostor v novinách byl věnován také I. celostátní spartakiádě. Podstatná většina článků týkajících se těchto akcí byla doplněna o hesla vyzývající k účasti nebo připomínala důležitost akce. Článek věnující se III. Okresní konferenci JZD obsahoval například podtitul „Za podstatné zvýšení zemědělské výroby – za další upevnění JZD“¹⁸² či „Za vítězství socialismu na naší vesnici“.¹⁸³ Na III. celostátním sjezdu JZD bylo předáno ocenění nejúspěšnějším zemědělcům. Informoval o tom článek „Zasloužilí pracovníci JZD za rok 1954“, který zmíněné zemědělce, spolu s jejich fotografií a krátkým životopisem, uváděl.¹⁸⁴ V červnu roku 1955 byla v Československu zahájena první celorepubliková spartakiáda, která měla volně navazovat, resp. nahrazovat tradici sokolských sletů.¹⁸⁵ Konala se při příležitosti oslav desátého výročí osvobození Československa a byla zaměřena k propagaci komunistické strany. Propagována byla také prostřednictvím regionálního tisku. O spartakiádě informovalo čtenáře

182 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, *III. okresní konference JZD v Nymburce*, č. 2-3, 1955.

183 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Poděbradska, *Pozvánka na III. okresní konferenci JZD*, č. 3, 1955.

184 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, č. 8-9, 1955.

185 Na dlouhou dobu poslední sokolský slet se uskutečnil v roce 1948.

hned první číslo *Vesnických novin Poděbradska*, ve kterém se v článku „Zdar I. celostátní spartakiádě 1955“ rozebíraly přípravy jednotlivých tělovýchovných jednotek na okrese. Také zde byl uveden rozpis všech spartakiád okresních, což byly menší tělovýchovné akce, kterým bylo v regionálních novinách věnováno více prostoru.¹⁸⁶ Vesnické noviny Poděbradska informovaly o okresní spartakiádě v Pečkách, v Městci Králové a v Poděbradech.¹⁸⁷

V obou regionálních novinách se v roce 1955 objevovalo populární téma snížení cen, k němuž došlo dle tisku v důsledku měnové reformy z roku 1953.¹⁸⁸ Poděbradský okres uveřejnil článek „Čtvrté snížení cen – výsledek práce našeho lidu“.¹⁸⁹ Ze samotného názvu článku vyplývalo, že za stav hospodářství se zasloužilo samotné pracující obyvatelstvo. A v podobném duchu byly zaměřeny i noviny Nymburska. K *Vesnickým novinám Nymburska* byla vydána dokonce speciální příloha s názvem „Snížení cen“, a to s podobným podtitulem jako v Poděbradech, jenž zněl „Výsledek práce našeho lidu!“. Informovala čtenáře o pozitivním důsledku měnové reformy, díky které je hospodářství země silné a „*umožňuje snižovat ceny za neustále rostoucí poptávky a spotřeby zboží.*“ Je tedy patrný dvojí záměr článků – jednak zpětně opodstatnit provedení měnové reformy a jednak obyvatelstvo náležitě upozornit na snižování cen. Zpráva také uváděla, že „*proti roku 1953 vzrostla celková osobní spotřeba v roce 1954 o 16%.*“ Právě tento fakt byl využit k porovnání západních států s Československem: „*V tom se nejvýrazněji projevuje rozdíl mezi životní úrovní u nás a u nich na západě. Co by kapitalističtí obchodníci dali za ten zájem o zboží, který je u nás! Sklady mají nacpané, ale většina lidí se na jejich lákavé výrobky jen dívá přes sklo.*“ Článek se i nadále věnoval západním státům, ale

186 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Poděbradska, č. 1-2, 1955.

187 Tamtéž, č. 16-17, č. 19, 1955.

188 Československá měnová reforma z roku 1953 – autorem byla komunistická strana; reforma odstranila přidělový systém a černý trh; drobní a velcí obchodníci však přišli o svůj provozní kapitál

189 Tamtéž, č. 10-11, 1955.

zmíněno nebylo jen porovnání hospodářských situací, ale tisk opět popisoval USA jako nepřítele Československa a organizátora války: „*Imperialisté ohrožují lidstvo válkou. Ve zbrojení a v nové válce hledají východisko z krize, do níž se dostali. Hodilo by se jim, kdybychom byli bezbranní, nepřipravení, kdybychom s rukama v klíně čekali až se oni vyzbrojí a budou za pomoci atomových pum poroučet světu. Ale my naštěstí máme zbraně, a to zbraně výborné. Sovětský svaz má atomovou i vodíkovou pumu a dostal se v bádání o uvolňování jaderné energie dále než USA.*“ Tato část článku věnující se vyzbrojení USA a Sovětského svazu informovala o existenci jaderných zbraní obou zemí a nepřímo popisovala možný válečný konflikt mezi oběma mocnostmi. V příspěvku byl zdůrazněn zejména pokrok Sovětského svazu v oblasti jaderné energie.¹⁹⁰

Tématem regionálního tisku Nymburska se stalo mj. dokumentování toho, jak byla v okresech plněna usnesení strany a vlády. Zejména se v článcích promítalo plnění plánů z červnového zasedání ÚV KSČ, kde byli členové Československého svazu mládeže (dále jen ČSM) vyzváni k zemědělské práci v pohraničních oblastech. Také prostřednictvím tisku byla mládež pobízena k odjezdu do pohraničí, aby zde pracovala na neobdělávané půdě. Příkladem byl článek s názvem „Odpověď nymburských svazáků na výzvu strany a vlády: pojedem zúrodnit ladem ležící půdu!“¹⁹¹ Článek „Plníme usnesení strany a vlády! Pojděte s námi budovat pohraničí“ apeloval také na rodiče, kteří byli nabádáni, aby nebránili svým dětem plnit svoji povinnost: „*Obracíme se ke všem mladým lidem, kteří mohou pomoci našemu zemědělství a současně i k rodičům, aby nebránili svým synům a dcerám v plnění jejich vlasteneckých povinností.*“¹⁹² *Vesnické noviny Poděbradska* informovaly o odjezdu mládeže do pohraničních oblastí v čísle 10-11. Informoval o konání estrády v sálech lázeňské kolonády, která měla

190 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Nymburska, Bleskovka Vesnických novin Nymburska*, č. 10-11, 1955.

191 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Nymburska*, č. 10-11, 1955.

192 Tamtéž, č. 31, 1955.

být rozloučením s brigádou odjíždějících mladých lidí. Článek také obsahoval dvě fotografie a stručný životopis dvou členů této brigády a také uváděl vyjádření jednoho z nich k celé akci: „*My jsme odhodláni úkol strany a vlády splnit tak, jak to dělají sovětsí komsomolci.*“¹⁹³ Je tedy patrné, že mladí lidé do pohraničí odjížděli s vidinou splnění požadavků z červnového zasedání ÚV KSČ a za svůj vzor považovali Sovětský svaz a sdružení Komsomol.¹⁹⁴

V roce 1955 již noviny neobsahovaly téměř žádné zmínky o „vesnických boháčích“ nebo „kulacích“. Akce Kulak již byla definitivně ukončena a z vesnic již byli odstraněni téměř všechny „nežádoucí osoby“. Velká pozornost byla v obou regionálních novinách věnována naopak nejlepším pracovníkům JZD, kteří byli čtenářům představováni především výčtem svých úspěchů. Články byly většinou doplněny o velké fotografie nejlepších pracovníků. Ve většině případů měly články podobný název a charakter jako ten z čísla 7-8 *Vesnických noviny Poděbradska*, který zněl „Čest a sláva nejlepším pracovníkům JZD“.¹⁹⁵

V období Vánoc byl vydán zajímavý článek ve *Vesnických novinách Poděbradska*, který popisoval jednu z největších propagandistických akcí komunistické strany v Československu. Již od převratu v roce 1948, kdy se komunisté dostali k moci, bylo jejich hlavním cílem narušovat typické české a slovenské tradice a uplatňovat se začaly zvyky ze Sovětského svazu. Příkladem toho byly Vánoce, kdy se v Československu uctíváný Ježíšek začal vlivem komunistů proměňovat v ruského Dědu Mráze. Působit se tím mělo především na generaci těch nejmladších obyvatel, protože právě děti měly být od útlého věku vychovávány po vzoru Sovětského svazu. Článek „Cesta Dědy Mráze po poděbradském okrese“ popisuje putování postavy spjaté s Vánoci po

193 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska, Mládež na pomoc pohraničí*, č. 10-11, 1955.

194 Komsomol = Komunistický svaz mládeže; mládežnické křídlo Komunistické strany Sovětského svazu

195 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, č. 7-8, 1955.

poděbradských obcích o Vánocích roku 1954: „*Zdraví děti i mládež od Dědy Mráze ze Sovětského svazu, od sovětské mládeže a přeje všem, aby byly hodně zdravý, pilně se učily, aby sběr surovin stále zvyšovaly a tak se postavily po bok sovětské mládeži, která takovými prostředky pomáhá své socialistické vládě v budování lepšího a hlavně mírového světa.*“¹⁹⁶ Také zde je citelná propagace sovětské kultury a snaha postavit sovětskou mládež jako vzor pro tu československou.

4.2. Vesnické noviny Nymburska a Poděbradska v roce 1956

V roce 1956 obsahovaly regionální noviny články na podobná témata jako v roce předchozím. Tisk opět informoval o důležitých schůzích a konferencích, jakou byla v roce 1956 například IV. okresní konference JZD. Titulní strany byly během konání konference v obou novinách plné hesel propagujících JZD a jejich význam. Takovým případem byl článek „*Před okresní konferencí JZD*“, který obsahoval podtitul „*V pevném svazku dělníků a rolníků za další rozvoj a upevnění JZD*“. Nechyběla ani ilustrace zobrazující zemědělce na poli při společné práci. Konference měla dle tisku tyto cíle: „*Okresní konference JZD bude nejen hodnotit úspěchy, kterých jsme dosáhli v minulém roce, ale bude zejména hovořit o tom, jak se z nich poučit pro další práci. Ze starých zkušeností vezmeme to nejcennější, ale při tom budeme uvažovat, jak je využití ještě mnohem lépe při uskutečňování svých plánů.*“ Dále článek uváděl příklad, dle kterého se měla odehrávat konference JZD v poděbradském okrese. Zmíněnou akcí byl XX. sjezd KSSS¹⁹⁷, který dle tisku jasně ukázal, jak je nutné postupovat a jednat

¹⁹⁶ SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Poděbradska, č. 1-2, 1955.

¹⁹⁷ KSSS = Komunistická strana Sovětského svazu

i v Československu. Opět zde tedy byl Sovětský svaz propagován jako hlavní vzor pro vývoj socialismu.¹⁹⁸

Stejně jako v roce 1955, byly i v roce následujícím v tisku zveřejňovány výzvy k odjezdu do pohraničních oblastí. Články apelovaly zejména na mládež, která se měla zapojit do brigád a pracovat na nevyužitých polích v pohraničí. Příspěvek „Pohraničí volá“ informoval o konci závazku I. brigády ČSM, která do pohraničí odjela před rokem. Dle článku splnila své poslání, ale zároveň byli v článku vyzýváni další pracovníci, kteří měli brigádu vystřídat: „*Nastupte na uvolněná místa v pohraničí, splnit čestný úkol naší mládeže.*“¹⁹⁹ O tom, že pracovníkům bylo v pohraničí poskytnuto ubytování, informoval článek v čísle 18 *Vesnických novin Poděbradska*: „*Rozhodnete-li se přesídlit do pohraničí a pracovat v zemědělském sektoru, máte nárok na přidělení obytných a hospodářských budov.*“ Článek také uváděl zemědělce, kteří se v pohraničí již usadili: „*Z našeho okresu již celá řada rodin našla v pohraničí své domovy. Jsou zde spokojeni Viznerovi z Dvořiště, Fialovi z Dymokur, Skálovi, Krausovi i s. Žáková z Poděbrad a mnoho dalších.*“ Je tedy patrné, že nabídku nejen pracovat, ale dokonce v pohraničí i žít tak nedostávali pouze jednotlivci, nýbrž i celé rodiny.

Velmi častým tématem regionálního tisku v roce 1956 bylo vzdělání mladých chlapců a děvčat. Tisk zdůrazňoval, že je potřeba zajistit pracovní sílu v zemědělství do budoucích let. Články týkající se výběru povolání se často vyskytovaly již v novinách v roce 1954, ale o dva roky později byly zveřejňovány podstatně hojněji. Prostřednictvím článků se také apelovalo na rodiče, kteří měli své děti podněcovat k práci nejen doma, ale především v JZD a na ČSSS: „*Na chlapce čekají učební obory ve stavebnictví, které má velký význam pro naši výstavbu, ať již jde o obor cihlář, zedník, tesař, výrobce stavebních dílců, betonář*

198 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, č. 1-2, 1956.

199 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, č. 15, 1956.

a podobně. Nejdůležitějším úsekem však zůstává i nadále hornictví.²⁰⁰ Celé dvě strany byly otázky budoucího povolání věnovány ve *Vesnických novinách Poděbradska*. Již samotné názvy článků naznačovaly, jaký mají obsah: „Před velkým rozhodnutím“, „Kam ze školy?“, „Vy kteří se rozhodujete“, „Budete vítáni“, „Učí se krásnému povolání“. Tisk prostřednictvím těchto příspěvků lákal žáky ke studiu především na zemědělských typech škol, oceňoval jejich přínos a zdůrazňoval jejich důležitost: „Zemědělství čeká na nové, mladé odborníky. A vzdělaná mládež, pokroková a smělá, musí stát v řadách budovatelů, musí vést, musí probojovávat pokrokové myšlenky, smělé cíle.“²⁰¹

K dalším tématům, kterými se noviny zabývaly již v předchozích letech a zmiňovány byly i roku 1956, patřilo například opětovné snížení cen hlavních druhů potravin a průmyslového zboží. V roce 1955 bylo v tisku zdůrazněno, že snížení cen je pozitivním důsledkem měnové reformy z roku 1953. Článek „Šesté snížení cen“ vydaný o rok později však již s měnovou reformou nebyl vůbec spojován a reforma nebyla v článku nijak zmíněna. Je tedy zřejmé, že již nebyla hodnocena ryze úspěšně. Tisk nymburského i poděbradského okresu nicméně informoval o snížení maloobchodního zboží ke konci roku 1956 v pozitivním smyslu. Dokazuje to například článek s názvem „6. snížení cen – bohatší vánoční stůl“, který ubezpečoval veřejnost o správnosti veřejné politiky a upozorňoval, že si Československo vede rok od roku lépe.²⁰²

Koncem roku 1956 se do regionálního tisku promítly události ze světa. 23. října 1956 vypuklo v Maďarsku celonárodní povstání proti komunistickému režimu, stalinistické diktatuře a okupaci Maďarské lidové republiky. Maďarské povstání bylo regionálním tiskem nymburského i poděbradského okresu odsuzováno a hodnoceno záporně. Články typu „Nedopustíme narušení jednoty

200 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Nymburska, Na slovíčko, rodiče!*, č. 15, 1956.

201 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, č. 18, 1956.

202 Tamtéž, č. 44, 1956.

strany a lidu“ nebo „Odsuzujeme protilidový puč v Maďarsku“ většinou podněcovaly k větší pospolitosti zemí socialistického tábora a odporu proti nepřátelům socialismu: *„Události, které v posledních dnech vyvolaly kontrarevoluční živly v Maďarsku, se snaží nyní využít mezinárodní reakce bezhlavým štvanicím proti jednotě zemí socialistického tábora. Všichni pracující poděbradského okresu semkli se v těchto dnech do jednoho šiku, komunisté i bezpartijní, aby svým pevným postojem dokázali nepřátelům socialismu: Naše jednotu je neotřesitelná, budeme budovat naši zem a naše hospodářství ještě s větším úsilím.“*²⁰³ Tisk také informoval, že pracující poděbradského i nymburského okresu zasílaly ÚV KSČ a vládě resoluce, své požadavky a usnesení k maďarské události, ve kterých vyjadřovaly nesouhlas s pučem.

Vesnické noviny Poděbradska i *Vesnické noviny Nymburska* často upozorňovaly na význam stranického tisku. Noviny vycházely pod patronátem Rudého práva a právě tento nejdůležitější tiskový orgán KSČ byl mnohokrát v regionálním tisku zmíněn. Důležitost stranického tisku vyjadřoval článek „Bez novin se nikdo neobejde“, který hodnotil jeho klady: *„Je možno si položit otázku, proč doporučujeme právě stranický tisk. Je to proto, že na svých stránkách slučuje úlohu zpravodaje, učitele a rádce, že oznamované události také vysvětluje, objasňuje jejich příčiny a souvislosti i jejich význam pro náš dnešek a umožňuje výměnu z různých oborů našeho národního hospodářství – a to má zvláště pro zemědělce význam.“* Dále článek doporučoval čtenáři kromě Rudého práva četbu dalších novin věnujících se stranickému záležitostem. Jednalo se například o teoretický měsíčník *Nová mysl*, kde mohly náročnější čtenáři nalézt aktuální články z oboru ekonomiky, kultury, filosofie aj. Také byl doporučován čtrnáctideník *Život strany*, který přibližoval politiku strany a vlády, a také měsíčník *Nástěnné noviny*, který vytyčoval hlavní úkoly nástěnných novin v

203 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, č. 39, 1956.

závodech, družstvech, STS, obcích apod.²⁰⁴ Je tedy zřejmé, že *Vesnické noviny Nymburska* a *Vesnické noviny Poděbradska* sloužily k propagaci stranického tisku a prostřednictvím regionálních novin byla veřejnost vybízena k zájmu o politiku KSČ.

4.3. Vesnické noviny Nymburska a Poděbradska v letech 1957 – 1959

Roku 1957 byl v regionálních novinách věnován největší prostor volbám do národních výborů. Obojí noviny zdůrazňovaly důležitost voleb a podněcovaly čtenáře k jejich účasti. Články byly doprovázeny důraznými hesly, jako například „Jednotně v budování socialismu – jednotně k volbám do národních výborů“.²⁰⁵ Úsilím tisku bylo donutit veřejnost, aby hlasovala pro kandidáty Národní fronty a neodevzdávala bílé či přeškrtnuté lístky, které vyjadřovaly nesouhlas s úzkým politickým spektrem, resp. s dominancí komunistické strany. Dokazoval to i charakter článků „Volíme kandidáty NF – Volíme sebe“ či „Chceme mír a proto volíme kandidáty Národní fronty“.²⁰⁶ Tisk stejně tak jako v minulých letech stále vybízel mládež ke vstupu do zemědělských škol nebo ostatních typů škol, které svým zaměřením pomáhaly národnímu hospodářství. Článek „Budoucnost se ptá po mladých zemědělci“ obsahoval podtitul „Proč do zemědělské školy?“ a informoval, proč je důležité navštěvovat zemědělské školy nejen v mládí, ale i v dospělosti: „*Žijeme v době, kdy je třeba přiložit každou ruku k plodné práci na výstavbě naší republiky. Také my, zemědělství pracovníci chceme stačit našemu*

204 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Nymburska*, č. 45-46, 1956.

205 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, č. 12-13, 1957.

206 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Nymburska*, *Volíme kandidáty NF – Volíme sebe*, č. 13; *Vesnické noviny Poděbradska*, *Chceme mír a proto volíme kandidáty Národní fronty*, č. 12-13, 1957.

tempu budování socialismu. K tomu ovšem musíme dát našemu zemědělství kromě práce ještě veškeré své vědomosti.“²⁰⁷

Koncem roku 1957 informoval regionální tisk o smrti prezidenta Antonína Zápotockého. Jeho prezidentské období bylo v obou vesnických novinách hodnoceno jako úspěšné. Vzpomínce na druhého komunistického prezidenta Československa byla věnována celá titulní strana čísla 33-34 *Vesnických novin Poděbradska*. Jednalo se konkrétně o články „Všichni ho milovali“, „Vzor skutečného bojovníka za práva dělnické třídy“ nebo „Takový byl“. O jeho pozitivním přínosu především v oblasti socializace informoval tisk například takto: „*Náš stát v něm ztrácí předního bojovníka za práva všech pracujících. Měl vždy na mysli blaho prostého člověka a lid ho za to ctil a miloval. Vedl nás k vytčenému cíli – k socialismu. Po jeho příkladu vyrostlo a vstalo mnoho nových bojovníků, za to, aby život pracujících člověka byl stále lepší a radostnější.*“²⁰⁸ Také *Vesnické noviny Nymburska* oznamovaly úmrtí Antonína Zápotockého, avšak jeho vzpomínce nebyl věnován tak velký prostor a zpráva se spíše věnovala zvolení nového prezidenta Antonína Novotného.²⁰⁹

Vzpomínkám na únor roku 1948 a XI. sjezdu KSČ²¹⁰ se věnovaly regionální noviny v roce 1958. Tisk informoval, že mnoho podniků v okrese uzavíralo závazky na počest konání XI. sjezdu KSČ. Články s názvem „Na počest XI. sjezdu KSČ“ se vyskytovaly nejen v novinách nymburského okresu, ale i ve *Vesnických novinách Poděbradska*.²¹¹ Na XI. sjezdu KSČ byla připomenuta cesta k završení socialismu jako hlavní úkol pro všechny pracující lid. Dokládalo to i heslo, které se po konání sjezdu velmi hojně v obou novinách objevovalo: „Pod vedením KSČ kupředu za dovršení socialistické výstavby“. Dopravení socializace

207 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, č. 15, 1957.

208 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, č. 33-34, 1957.

209 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Nymburska*, č. 33, 1957.

210 XI. sjezd KSČ se konal 18. - 21. 6. 1958.

211 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Nymburska*, č. 15; *Vesnické noviny Poděbradska*, č. 17, 1957.

bylo v roce 1959 hlavním úkolem zemědělců. Prostřednictvím tisku se zemědělci dovídali rady, jak co nejefektivněji zvyšovat živočišnou a rostlinnou výrobu a zabezpečit tak růst plánované zemědělské výroby. Dokazují to samotné názvy článků „Jak zlepšíme výsledky živočišné výroby“ nebo „Dovršíme socialistickou výstavbu“.²¹²

V regionálním tisku se v roce 1958 odrážela také tzv. akce „Z“ (zvelebování). Jednalo se o neplacenou pracovní činnost obyvatel, zejména o výpomoc v oblastech, kde pracovní síla chyběla. Účelem této akce mělo být zvelebování obcí za vedení MNV a za účasti největšího počtu dobrovolných pracovníků. Příspěvek „Věnujme pozornost akci Z“ popisoval čtenářům význam celé akce: „*Díla budovaná v akci „Z“ mají být prováděna s vynaložením minimálních nákladů, převážně z místních surovinových zdrojů a přitom mají být vytvořeny maximální hodnoty, které by utvářely lepší životní podmínky našich pracujících.*“²¹³ O úspěších akce „Z“ referovaly také *Vesnické noviny Poděbradska*, které v článcích „Jak jsme pracovali v akci Z“ či „Akce Z v číslech“ podávaly podrobnější informace o průběhu akce.²¹⁴

Stejně tak jako rok 1958 byl i ten následující ve znamení zakončení procesu socializace venkova. Snaha dovršit výstavbu socialismu se opět odrážela i v regionálním tisku. V novinách *Hlas Městce Králové*, které byly v roce 1958 vydávány v obci Městec Králové, byl vydán článek oslavující socialismus s názvem „10 let socialistického průmyslu v Městci Králové“.²¹⁵ Dále byly v hospodářských novinách zveřejňovány články jako „Náš cíl: Dokončit socializaci venkova“ či „Dokončení socializace na vesnici úspěšně pokračuje“.²¹⁶ Zemědělci na venkově měli dle článku usilovat o rozvoj zemědělské výroby,

212 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Nymburska*, č. 1-2, 1958.

213 Tamtéž, č. 27, 1958.

214 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Vesnické noviny Poděbradska*, č. 12, 1958.

215 SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, *Hlas Městce Králové*, č. 7, 1958.

216 Tamtéž, č. 27, č. 28, 1959.

zvyšovat produkci rostlinnou i živočišnou. V roce 1959 byla vydána ve Vesnických novinách Nymburska například tato výzva, která byla významně umístěna na titulní straně a v obdobné verzi se opakovala i v dalších dvou číslech novin: „*Družstevníci a družstevnice, pracovníci státních statků a STS! V duchu usnesení ústředního výboru KSČ a IV. sjezdu JZD vynaložte všechny síly na dosažení rozhodného obratu v naší zemědělské výrobě! Rychle rozvíjejte rostlinnou výrobu, zajistěte růst živočišné výroby dostatkem vlastních krmiv! Dověřte socialistickou přestavbu vesnice!*“²¹⁷ Prostřednictvím obou novin byl také venkov informován o třetím pětiletém plánu hospodářství, který předpokládal, že se od roku 1960 v průběhu pěti let zvýší zemědělská výroba o 21%.²¹⁸

217 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, č. 15, 1959.

218 SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, *Třetí pětiletý plán*, č. 51; Vesnické noviny Poděbradska, *Třetí pětiletka na našem okrese*, č. 45, 1959.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo analyzovat obsah hospodářských novin na Nymbursku v 50. letech 20. století. Zajímaly mě především vlivy politického dění na regionální hospodářský tisk. Práce sledovala články v hospodářských novinách od konce 40. let až po konec 50. let 20. století. Komparativní metodou jsem porovnála hospodářské noviny nymburského i poděbradského okresu a také události v jednotlivých letech. Rozebírala jsem jednotlivé novinové články a popisovala jejich význam.

Témata a obsah regionálních novin se v průběhu času proměňovaly a de facto kopírovaly určité politické tendence v Československu. Počátkem 50. let byla patrná snaha co nejvíce propagovat JZD a lákat drobné zemědělce ke vstupu do těchto společných družstev. Vzhledem k tomu, že určitá část zemědělců do JZD odmítala vstoupit, tisk se velice rychle zaměřil na jejich diskreditaci, což byl první krok k perzekuci, která ve většině případů následovala. Postupem času se začaly objevovat články přinášející informace o nejrůznějších trestech pro "vesnické boháče". Jednalo se např. o pokuty za neplnění stanovených závazků, vystěhování či odsouzení k pobytu ve vězení. Na počátku 50. let přispěla k odlivu „vesnických boháčů“ z venkova „Akce K“ pod režii komunistické strany, při které byly vybraní „kulaci“ spolu se svými rodinami vystěhováni do jiného okresu.

V roce 1952 se již hospodářské noviny Nymburska zaměřovaly na zcela jiné problémy. „Vesničtí boháči“ jako hlavní nepřátelé už byli takřka zlikvidováni a z vesnic téměř všichni odstraněni. Tisk se tak mohl věnovat i jiným tématům, mezi které patřil například motiv mandelinky bramborové a boj proti tomuto „americkému broukovi“. Novinové články také často sloužily k propagaci

důležitých oborů v zemědělství či ve stavebnictví a řešena byla otázka nevyužití půdy v pohraničí, kam měla dobrovolně odcházet za prací zejména mládež.

Široký prostor v hospodářských novinách získávala také stranická politika KSČ. Propagovány byly různé vládní reformy a nařízení, stranické sjezdy i konference JZD. Důkazem toho, že tisk nymburského regionu významně podporoval pozici komunistické strany, se staly články, které propagovaly její nejrůznější akce. Zmíněna a velmi oslavně hodnocena byla v tisku Akce Děda Mráz či Akce Z (Zvelebování). Kladně byla v novinách popisována také měnová reforma z roku 1953, která připravila většinu obyvatel Československa o jejich úspory a obchodníky o provozní kapitál. Úmrtí J. V. Stalina a prezidenta Gottwalda v roce 1953 znamenalo pro celou společnost v Československu uvolnění komunistického režimu. V regionálním tisku Nymburska však byla smrt těchto komunistických představitelů dlouho spojována se snahou utužit socialismus na venkově ještě více. I v tomto případě tak byl naznačen úzký vztah novin s KSČ.

Druhá polovina 50. let probíhala v Československu ve znamení dovršení socializace na venkově a zemědělci byli prostřednictvím novinových článků nabádáni ke zvýšení rostlinné i živočišné produkce. V novinách byla také nastíněna hospodářská vize, která již zasahovala do 60. let a měla být zajištěna třetím pětiletým plánem hospodářství.

Hospodářské noviny v 50. letech na Nymbursku významně posilovaly pozici komunistické strany a podporovaly její politiku. Práce, ve které jsem se snažila analyzovat regionální tisk, by mohla být v budoucnu rozšířena o konkrétní případy perzekvovaných sedláků, míru jejich trestů a další osud těchto „kulaků“. Dále by bylo možné porovnat obsah hospodářských novin Nymburska i s regionálními novinami jiné oblasti Československa, která například nebyla tolik zemědělsky rozvinuta.

Seznam zkratk a použitých symbolů

aj.	-	a jiné
AV NF	-	Akční výbory Národní fronty
ČSD	-	Československé státní dráhy
ČSM	-	Československý svaz mládeže
ČSR	-	Československá republika
ČSSS	-	Československý státní statek
JZD	-	Jednotné zemědělské družstvo
JSČZ	-	Jednotný svaz českých zemědělců
KNV	-	Krajský národní výbor
KSC	-	Komunistická strana Československa
KSSS	-	Komunistická strana Sovětského svazu
mj.	-	mimojiné
MNV	-	Místní národní výbor
např.	-	například
NF	-	Národní fronta
OAV	-	Okresní akční výbor
ONV	-	Okresní národní výbor
OV JSČZ	-	Okresní výbor Jednotného svazu českých zemědělců
resp.	-	respektive
ROH	-	Revoluční odborové hnutí
Sb.	-	Sbírka
SS	-	Schutzstaffeln
STS	-	Státní traktorová stanice
tzv.	-	takzvaný
ÚV KSC	-	Ústřední výbor Komunistické strany Československa
ZOM	-	Závody obránců míru

Seznam literatury a pramenů

Archivní prameny:

- Státní okresní archiv Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska
- Státní okresní archiv Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Poděbradska
- Státní okresní archiv Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Nový Nymburk
- Státní okresní archiv Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Hlas Městce Králové
- Státní okresní archiv Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, fond Okresní národní výbor Poděbrady 1945 – 1960
- Státní okresní archiv Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Seznam regionálního tisku Nymburska, 2008
- Státní okresní archiv Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Sborník vzpomínek a dokumentů o zakládání a rozvoji Jednotných zemědělských družstev v okrese Nymburk, Nymburk 1974

Literatura:

- BLAŽEK Petr, KUBÁLEK Michal, Kolektivizace v Československu 1948 – 1960 a středoevropské souvislosti, Praha 2008
- FOJTÍK, Pavel a kol., Historie a současnost v podnikání na Nymbursku a Poděbradsku, Žehušice 2001
- JECH, Karel, Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy, Praha 2008
- JECH, Karel, Soumrak selského stavu 1945 – 1960, Praha 2001

- BLAŽEK, Petr - JECH, Karel - KUBÁLEK, Michal a kol., Akce „K“ - Vyhánění sedláků a jejich rodin z usedlostí v padesátých letech. Studie, seznamy, dokumenty, Praha 2010
- NAJBRT, František, Jak šla léta nymburským regionem anebo o čem psal dobový tisk 1946 - 2000, Nymburk 2006
- KAPLAN, Karel, Pravda o Československu 1945 – 1948, Praha 1990

Časopisy

- FORMÁNKOVÁ, Pavlína, Kampaň proti „americkému brouku“ a její politické souvislosti, in: Paměť a dějiny, č. 1, 2008, s. 22-38.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Nymburk na mapě České republiky

Příloha č. 2 – Poděbrady na mapě České republiky

Příloha č. 3 – Titulní strana novin **Do podzimních prací se společným osevem – Vesnické noviny Nymburska, č. 1, 1950**

Příloha č. 4 – Titulní strana **Vesnických novin Poděbradska, č. 1, 1955**

Příloha č. 5 – **Vesnické noviny Nymburska, č. 1-2, 1958**

Příloha č. 6 – Článek o „vesnickém boháči“ **Vlastimilu Machovi, SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, č. 35, 1952.**

Příloha č. 7 – Článek „Proč v Odřepsích plní své závazky jen někteří zemědělci?“, **SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Poděbradska, č. 4, 1952.**

Příloha č. 8 - Příloha č. 8 – Článek „Strana a vláda stojí plně za JZD – proto JZD stojí plně za stranou a vládou“, **SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, č. 7, 1954**

Příloha č. 9 – Článek „Volíme kandidáty Národní fronty – volíme sebe“, **SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, č. 13, 1957**

Přílohy

Příloha č. 1 – Nymburk na mapě České republiky

Příloha č. 2 – Poděbrady na mapě České republiky

Příloha č. 3 – Titulní strana novin Do podzimních prací se společným osemem – Vesnické noviny Nymburska, č. 1, 1950

DO PODZIMNÍCH PRACÍ V pátek 22. září 1950
SE SPOLEČNÝM OSEMEM
Číslo 1
VESNICKÉ NOVINY NYMBURSKÉHO OKRESU

Získat vesnici pro socialismus

Dnes vychází na Nymbursku první číslo časopisu „Do podzimních prací se společným osemem“, který pro vás vydává okresní národní výbor pod patronátem RP. Posláním tohoto časopisu je být účinným pomocníkem JZD, drobných a středních rolníků při uskutečňování společných osevů bez mezí, být vydatným pomocníkem při přesvědčování rolníků o výhodách společných osevů a poslem nejlepších zkušeností našich Jednotných zemědělských družstev. Jeho úkolem je také bojovat proti všem nepřátelům budování socialismu na vesnici, proti nepřátelům pokroku a míru, proti nepřátelům našeho drobného a středního rolníka — proti vesnickému bohatí.

Tyto velké úkoly však může časopis splnit jen tehdy, stanoví-li se jeho spolupracovníky desítky a stovky našich drobných a středních rolníků, kteří si budou sdělovat navzájem své zkušenosti. Proto je třeba, aby do časopisu dopisovali a účastnili se tak na vytváření jeho obsahu.

Nechť se tento časopis stane ukazatelem radostné cesty našich rolníků k šťastnému životu, k šťastné socialistické budoucnosti.

REDAKCE.

Kdo bude vítězem v podzimní soutěži?

Naše vítězné JZD v Loučeni splnilo výkup obilí na 255%. Celá obec splnila na 118%. Projednal jsem na své schůzi body soutěže vyhlášené ústředím JSCZ pro podzimní práce a vyzýváme k soutěži všech 22 JZD v našem okrese. Soutěžit se bude:

1. O největší výměru, na které bude proveden společný osem v rámci celé obce (plánovaná plocha podzimního osevu v obci = 100%.
2. O největší procento výměry, na niž jsou podzimní práce společně prováděny pracovními skupinami.
3. O nejrychlejší provedení sklizně, dodávek brambor a cukrovky.
4. O největší procento hektarového výnosu a procento plnění dodávek brambor a řepy po ha.
5. O nejrychlejší provedení podzimního osevu a hluboké orby.
6. O získání dalších drobných a středních rolníků za členy JZD. (Získání všech drobných a středních rolníků za členy JZD = 100%.

Zvláštní pozornost bude věnována rozvíjení soutěže, mezi jednotlivými pracovními skupinami JZD.

Již před 5 dny jsme skončili sklizení brambor, rozřídili jsme je a nejlepší dodali ihned s pole do družstva. Předepsanou dávku jsme splnili na 145,7%.

Podzimní práce na sklizni řepy budou normovány. Naši výzvu k soutěži přijalo zatím JZD Křehlehy, Kostomitzky, Benátecká Vrutice, Všejaný, Lány.

Věříme, že další JZD budou následovat, protože není krásnější a úspěšnější práce než společně.

L. DVORÁK—V. SVOBODA,
dopisovatelé, JZD Loučeň.

Využit dobrých zkušeností ze žní

Hodnotíme-li uplynulé žně na našem okrese, které probíhaly daleko lépe a organizovaněji než minulá léta, vidíme, že byly velkou školou pro všechny naše zemědělce. Na letošních žních se zemědělci přesvědčili o výhodách společné práce a poznali také nutnost rozborů mezi žněmi, získají velké plochy k obdělávání. Na nich bude úspora ještě větší a výnosy se budou stále zvyšovat.

Práce na našem okrese byla celkem dobrá. Již 26. srpna 1950 jsme hlásili prezidentu soudruhu Kl. Gottwaldovi splnění dodávek v rámci okresu. Je to dobrý výsledek práce našich JZD, drobných a středních rolníků. Nejlépe na okrese splnily obce Podlužany, Nymburk, Všechlapy atd. Celá řada obcí však dosud nesplnila a dluží na stůl národa ještě značná množství obilí. Jsou to na př. obce: Lipník, Sadská, Rašovice, Netřebice a další.

K dobrému výsledku žni přispěli značně pracující ze závodů, brigádníci, ČSM a státní strojní stanice.

V naší práci jsme měli i mnoho nedostatků. Jedním z nich bylo to, že žňové plány byly sice vypracovány, ale nepostupovalo se podle nich. Zemědělci s nimi nebyli seznámeni a tak nám zůstaly ve stole, pokryty vrstvou prachu.

Jak výhodné a důležité bylo podle plánu pracovat, dokazují nejlépe výsledky práce v JZD Loučeň, kde družstevníci pracovali ve skupinách. Tím zkrátili žně při menší námaze oproti jiným létům o celý týden. Po dobrých zkušenostech ze žni přijali prosko-technickou úpravu pozemků, která jim umožní příští rok pracovat ještě mnohem výhodněji.

Dalším nedostatkem na okrese bylo, že MNV nedokázal přesvědčit o zapojení do práce všechny občany v obci.

Nyní před námi stojí úkol, abychom dobře a včas sklídili brambory a řepu. Je nutno lépe dodržovat plány podzimních prací, než tomu bylo ve žních. Je třeba odměnu za práci rádně stanovit a přejít na odměňování podle zásluh, aby výkonnější družstevníci nebyli zkracováni slabšími výkony druhých pracovníků.

JZD půjdou důslednou prací podle plánu příkladem. Je třeba, aby všechna JZD přijala provozní řády, seznámila s nimi všechny zemědělce, provedla mezi nimi nábor a rozšířila členskou základnu.

VLADIMÍR TICHÁČEK,
vedoucí tajemník OV KSČ, Nymburk

VESNICKÉ NOVINY

Nymburska

Vydává týdně ONV v Nymburce — Řídí redakční rada — Vedoucí redakce Svatopluk Šebek — Redakce a administrace ONV v Nymburce Tiskem Středotěské tiskárny národní podnik, provozovna 05, Nymburk

Ročník V. Číslo 1

Sobota 8. ledna 1955

Cena 20 hal.

Zdravíme delegáty

okresní konference JZD

Za podstatné zvýšení zemědělské výroby - za další upevnění JZD

V současném sledu všech mezinárodních událostí loňského roku, v boji za mír mezi národy a za odvrácení hrozby nové války, která je neustále připravována americkými monopolisty, strana a vláda obracela neustále svoji starostlivost k zajištění ekonomického zákona socialismu — neustálému zvyšování kulturních a životních potřeb všech pracujících. Na základě této péče vydala strana a vláda několik závazných usnesení, z nichž nejdůležitějším bylo schválení směrnic X. sjezdu KSČ o rozvoji výroby našeho zemědělství během 2–5 let. Tato usnesení byla zaměřena k zajištění růstu našeho národního hospodářství, k rozkvětu naší země a k vybudování socialismu v naší vlasti.

Velmi závazná usnesení strany a vlády byla vydána pro důležitý úsek našeho národního hospodářství — zemědělství. První celostátní sjezd družstevníků v únoru 1955 byl historickým mezníkem v dalším upevnění a rozvoji našich JZD. Vzorové stanoviny JZD, schválené tímto sjezdem, potvrdily, že dosažení rozvoje našeho zemědělství a cesta našich JZD je jedinou správnou cestou, vedoucí k rozmachu a stálému vzestupu zemědělské výroby. Je to cesta, která upevňuje svazek dělnické třídy s pracujícím rolnictvem a posiluje náš stát při výstavbě socialismu, přispívá k posílení světového míru a k trvalému zvyšování hmotné a kulturní úrovně malých a středních rolníků.

Na I. celostátním sjezdu družstevníků byly projednány základní otázky družstevní velkovýroby, její další budování a upevnování. Další sjezdová usnesení byla zaměřena k dalšímu politickému a hospodářskému růstu našich JZD. Přes to však zůstává nejdůležitějším usnesením I. celostátního sjezdu družstevníků schválení vzorových stanov JZD, které byly schváleny jako zákon, v němž jsou zakotveny dosud dosažené výsledky v budování socialistické vesnice. Vzorové stanoviny JZD přesně vyjadřují cestu našich JZD, podloženou bojem malého a středního rolníka proti vykořisťování vesnickým bohatcem.

Vládní prohlášení ze září 1953, schválené Národním shromážděním, je dalším opatřením strany a vlády v rozvoji našeho zemědělství. Vládní prohlášení mimo jiné bylo ve značné části zaměřeno na růst a zvýšení zemědělské výroby a na zvýšení zemědělské produkce. Obsahovalo dále zajištění zvýšení investice pro JZD, zvýhodnění úvěru,

zajištění podstatného zvýšení mechanizačních prostředků pro STS, plné zajištění potřeb umělých a minerálních hnojiv a jejich výrobu, zajištění výroby šlechtěných osiv a sádků a tak i předpoklad vyšších hektarových výnosů. Velmi závazné usnesení, obsažené ve vládním prohlášení, bylo zajištění dostatečného počtu kursů a škol pro výskolení zemědělských kádrů a docílení jejich vyšší odborné kvalifikace a tím i podstatné zlepšení organizace práce v JZD.

Na základě vládního prohlášení byly zvýšeny výkupní i nákupní ceny některých zemědělských produktů, byly sníženy normy povinných dodávek státu. Trojí snížení státních maloobchodních cen, zejména průmyslových výrobků, bylo dalším přínosem zejména pro zemědělské obyvatelstvo.

Velmi důležitým dokumentem roku 1954 pro rozvoj našeho zemědělství byly směrnice X. sjezdu KSČ, které byly přijaty celou Národní frontou jako směrnice její další práce. Směrnicím X. sjezdu KSČ pro rozvoj zemědělství v našem státě předcházela široká diskuse, které se nezúčastnili jenom zemědělci, ale i pracovníci našich závodů. Pracující lid posoudil návrh směrnic a podal své návrhy na jejich zlepšení. Dokladem bylo to, že naši zemědělci a ostatní pracovníci podali ÚV KSČ přes 20.000 návrhů, které byly projednány a vzaty v úvahu. Svědčí to také o tom, že našim zemědělcům a všem pracovním záleží na tom, jakou cestou a jakým způsobem odstraníme nedostatky v zastávání našeho rozvoje zemědělství za průmyslem a jak zajistíme zvýšenou produktivitu našeho zemědělství. Směrnice X. sjezdu KSČ nám jasně ukazují cestu, po které musíme jít, abychom zajistili plné využití všech prostředků k zvelebení našeho zemědělství za zvýšení zemědělské výroby a tím povzvedli životní a kulturní úroveň naší vesnice.

Všechna usnesení, která strana a vláda schválila pro rozkvět našeho zemědělství a zvýšení zemědělské výroby, jsou rozhodně správná a mají pro celé národní hospodářství veliký význam. Důležité však je, jak jsou tato usnesení plněna a uskutečňována. Na dnešní okresní konferenci JZD okresu Nymburk je nutno si ukázat, jak jsme tato všechna usnesení plnili v našich JZD na všech ostatních pracovištích, kterých se usnesení strany a vlády dotýká.

Nejlepší pracovníci JZD našeho okresu

Antonín Jech, předseda JZD Kovanice.

Antonín Jech byl zvolen předsedou JZD v Kovanicích v roce 1953 po hromadném vstupu celé vesnice do JZD. Po státním předsedovi JZD přebíral družstvo dosti záležitostí, hlavně po organizační stránce, nedávno, hlavně po organizační stránce, O dobrý chod svého družstva má opravdový zájem. Smysl družstevní myšlenky pochopil již dávno před založením JZD v Kovanicích a zkušenosti, které získal jako předseda Strojního družstva, mu umožnily první kroky jako předsedy JZD. Při návalu práce, hlavně při spíkových pracích, mnohdy snad ani nejdí ani nespí. Jako jeden z posledních ze vsi šel spat a jako jeden z prvních byl ráno na nohou.

Nezapomněl ani na sbezdělaní a své vědomosti čerpá z naší a sovětské odborné literatury. Velmi mu pomohlo i dvouměsíční školení pro předsedy JZD, je nositelem a propagátorem nové pokrokové zemědělské vedy, kterou ve svém družstvu také uplatňuje v práci. Do jeho další úspěšné družstevní činnosti má přejít hodně zdraví, veselí mysli a vytrvalosti na cestě, po níž jde.

Marie Dudková, ošetřovatelka dojníc v JZD Kovanice

Družstevnice Dudková ošetřuje 12 dojníc, jejichž průměrná dojivost na kus činila v r. 1954 2816 litrů mléka při denní dojivosti 6,3 litru mléka na kus. Při této produkci mléka krmi a dojí 2x denně, u krav po telatech 3x denně. Veškeré ošetření ustájených dojníc provádí sama a hlavně čistotě stáje věnuje velkou péči. V roce 1954 odochovala od 12 krav 13 telat. Velkou péči věnuje přípravě krmiv a používá těchto krmných dávek na kus a den: 3 kg vjeté slámy s řezanou slámou, 25 kg řízky a 1,5 kg jadrných krmiv; na dokrm dává celou jetou slámu. Dojení provádí ručně.

Vzhledem k těmto krásným výsledkům byla právem Marie Dudková vyhodnocena jako nejlepší ošetřovatel dojníc. Přejeme družstevnici Dudkové v další práci hodně zdaru a aby její výsledky byly v tomto roce ještě lepší.

Rudolf Brynch, vedoucí živočišné výroby v JZD Kostomlaty

Rudolf Brynch, který je vedoucím živočišné výroby v JZD Kostomlaty, má velké zásluhy na dobré organizaci práce na úseku živočišné výroby, kde zavádí nové formy práce, hlavně při ošetřování dojníc, kde se fikrát denně krmi i dojí. Tato nová organizace práce přinesla výsledky a průměrná dojivost na kus a den při jejím uplatňování činí 5,15 litru mléka.

JZD v Kostomlatě má celkem 63 krav. Velmi dobrých výsledků dosáhlo při odstavu telat, kde ze 63 narozených telat bylo 51 kusů odstaveno pro další chov. Od 21 prasnice bylo odochováno celkem 296 sebat, t. j. 14 sebat na prasnici. I když výsledky na úseku živočišné výroby v JZD Kostomlaty nejsou maximální, jednoho z nejlepších vedoucích živočišné výroby proto, že se pečlivě stará o své chované a mnohdy při nedostatku pracovníků si sám ošetřuje dojnice a je obětavým propagátorem nových metod na úseku živočišné výroby.

Vesnické noviny Poděbradska

Cena 40 hal.

Pátek 7. ledna 1955

číslo 1-2

Ročník VI.

Akce 10.000 rodinných domků - slavy a tvrze míru

V Kostelní Lhotě byla chaloupka, která hodně pamatovala. Byla ze dřeva a její střecha byla pokryta deskami. V chaloupce byla jedna světnice, kterou obýval soudruh Bohumil Zradčička, dobrý zaměstnanec Českých loděnic, se svoji manželkou, dvěma dětmi a starými rodiči. Když očekávali třetí dítě, zažádal soudruh Zradčička MNV o byt, který mu byl také přidělen. Nato však vláda republiky vydala usnesení, o individuální výstavbě bytové ve snaze zlepšit bytové poměry pracujících.

Soudruh Zradčička dlouho neuvažoval a přihlásil se jako jeden z prvních pro stavbu této akce. Odbor pro výstavbu rady ONV jeho plnění vyhověl a typový domek projekčně přepracoval a soudruh Zradčička se pustil do příprav. Bylo mnoho starostí, zaměstnanec nechtěl v závodě chybět, proto žena obstarávala za účinné pomoci a podpory závodu veškeré záležitosti. Stavba rychle rostla, také zásluhou sousedů, kteří též hodně pomohli.

Za tři měsíce od započetí se 18. listopadu 1954 dostavila naposledy komise odboru pro výstavbu, aby udělila povolení k užívání a podekvala zástupci Českých loděnic i stavebníku soudruhu Zradčičkovi za jejich příkladné práce.

Dnes můžete vidět v Kostelní Lhotě první dokončenou, krásnou, ucelenou a čistou stavbu, postavenou v rámci akce 10.000 rodinných domků a šťastnou rodinu stavebníka Zradčičky, který vám bude o všem radostně vyprávět a bude odsuzovat válečné palice a pracovat ještě lépe, aby byl udržán světový mír.

V okrese Poděbrady rostle dalších 30 staveb této akce a mnoho staveb z vlastních prostředků, které budou na jaře 1955 dokončovány.

Budou to další tvrze míru proti válce. Karel Krejčí, tajemník ONV.

Všem místním národním výborům v okrese Poděbrady

Pokyny

k zajištění zimní kampaně prostřednictvím MNV a úkolů, které mají být v měsíci lednu, únoru a březnu 1955 provedeny.

1. Hlavní úkoly v zimním období:

a) Přes MNV a členy ONV zajistit v těch JZD, kde není dosud vypracován plán rozvoje zemědělské výroby na 3 roky, aby tento byl vypracován nejpozději do 31. 12. 1954, schválen v představenstvu JZD, členkou schůzi JZD, radou MNV, potom se odevzal na zemědělský odbor rady ONV.

b) MNV si zajistit aby do 15. března 1955 bylo provedeno zpravení evidenčních listů, které jsou u MNV založeny na základě údajů, které jim předá zem. odbor ONV a zaveden naprostý pořádek do evidence půdy.

c) V zimním období přes MNV, zemědělské komise zajistit provedení a vypracování CVP - celoroční výrobní plány ve všech JZD do 31. ledna 1955.

d) K propagaci okresní konference JZD ukládá se MNV všem místním rozhlasy budou vysílat relace, které jim do

Jak pracovníci státního statku v Poděbradech splnili svůj závazek

Pracovníci státního statku v Poděbradech uzavřeli na počest 37. výročí Velké říjnové socialistické revoluce a 10. výročí osvobození naší vlasti Sovetskou armádou socialistický závazek.

Po zhodnocení svého výrobního finančního plánu a jeho plnění za uplynulou část roku 1954 a vycházejíce ze směrnice X. sjedlu KSC, zaměřili se na zlepšení plánovaného výsledku hospodaření.

Již z dosavadních zkušeností k 30. listopadu 1954 je nám jasné, že pracovníci státního statku v Poděbradech pochopili plně význam svého závazku, právě v dnešní době, kdy západní imperialisté se opět snaží o vyzbrojení Západního Německa a prosadit ratifikaci londýnských dohod.

Podle zjištění výsledků plnění závazku k 30. 11. 1954, jsou tyto plněny takto:

1. Osevním proveden křížové neobzářkové na 100%.

2. Plán granulovaných hnojiv v množství 280 q pro podzimní osevn byl splněn na 113% a bylo jich použito celkem na 76% ploch osevu.

3. Osevn pšenice byl ukončen podle plánu do 10. 11. 1954.

4. Sklizeň veškerých okopanin byla skončena dnem 15. 11. 1954.

5. Zimní orba byla provedena již dne 20. 11. 1954 na 100%.

6. Plánovaný úkol cukrovky byl překročen o dodaných 10.214 q čisté váhy a tím byl podstatně snížen plánovaný náklad na 1 ha cukrovky.

7. Plán dodávky hovězího masa byl splněn k 30. 11. 1954 na 107% a bylo dodáno navíc 6.892 kg masa.

8. Dodávka vepřového masa byla k 30. 11. 1954 splněna na 96% a již dne 6. prosince t. r. byla splněna na 100%.

9. Od počátku roku činí odstáv setat na jednu prasnici 9,42 kusů proti plánu 10 kusů, který bude do konce roku překročen již podle dnešních výsledků.

10. Plán dodávky jatečné drůbeže má být splněn do konce roku na 113%, ale již dne 30. listopadu byla dodávka splněna celkem na 152% a dodáno navíc 2.588 kg jatečné drůbeže.

11. Plán dodávky vajec splněn k 30. 11. 1954 na 80% a bude do konce roku nejen splněn, ale i překročen.

12. Překročením plánovaných úkolů v živočišné výrobě je na druhé straně zřejmé na finanční straně hospodaření, kde úměrně s překročováním plánovaných úkolů jsou snižovány výrobní náklady.

Překračování výrobních úkolů projevuje se i na jiné straně a to na úzádech služeb pracovníků státního statku.

Pracovníci státního statku Poděbrady.

věři, že všechny úkoly splníme. Současně ukázal na důležitost lazeňského města a požádal zástupce Státních lázní, aby ještě více dbali toho, aby poděbradské lázně a ústavy ROH pečovaly ještě více o zdraví pracujících.

Soudruh Zápotočský také přislíbil, že u příležitosti 50. výročí založení Státních lázní navštíví Poděbrady.

dá ONV, po celý týden před okresní konferencí JZD MNV současně projednají v radě vyzdobu na počest okresní konference JZD, zajistí prostřednictvím masových složek vyzdobu skříněk a oken škol.

i) MNV, kde není JZD, je odpovědný za vyslání zástupce, nebo některého rolníka na okresní konferenci JZD, a to jako hosta.

j) MNV se ukládá, aby statistický výkaz B byl vždy včas vyplněn a zaslán do každého třetího dne v měsíci zemědělskému odboru ONV.

Vedoucí zemědělského odboru ONV: Rohlicek Josef, v. r.

Vyšly směrnice o nábore pracovníků do zemědělství

Ministerstvo zemědělství vydalo v těchto dnech vládou schválené směrnice pro nábor pracovníků do zemědělství (U. I. částka 146 z 10. prosince 1954).

Náborem pracovníků pro posílení zemědělství budou získáváni:

a) pracovníci s vysokoskolským a vyšším odborným vzděláním, strojnými a stavebními techniky a zemědělními praktiky,

b) mládež po skončení školní docházky,

c) pracovníci pro strojný a traktorový sektor, státní statky a ostatní socialisticky zemědělský sektor,

d) pracovníci k navratu z průmyslu do zemědělství,

e) venkovské obyvatelstvo, zejména ženy,

f) učební pro jednotná zemědělská družstva,

g) pracovníci pro dosídlení pohraničí. Uvádníme část směrnice, jež pojednává o materiálních výhodách pro pracovníky, kteří budou převedeni z jiných odvětví do zemědělství.

Pracovníkům, kteří budou v letech 1954 až 1957 získáni a převedeni podle směrnice X. sjedlu KSC z jiných odvětví do zemědělského sektoru po 13. červnu 1954, budou poskytovány tyto příspěvky a materiální výhody:

Jednorázový náborový příspěvek:

a) Strojní inženýři a odborníci s vyšším a nižším průmyslovým vzděláním a stavební technici s vyšším odborným vzděláním, kteří přejdou do STS, obdrží jednorázový náborový příspěvek až do výše 5.000 Kčs; příspěvek do této výše obdrží také i strojnými inženýři, strojní technici s vyšším a nižším průmyslovým vzděláním a stavební technici s vyšším a nižším odborným vzděláním, kteří přešli do STS již po 1. lednu 1954;

b) zemědělní odborníci s vysokoskolským a vyšším odborným vzděláním obdrží jednorázový náborový příspěvek až do výše 2.000 Kčs; příspěvek do této výše obdrží také i zemědělní odborníci s vysokoskolským a vyšším odborným vzděláním, kteří přešli do STS již po 1. lednu 1954;

c) zemědělní pracovníci, kteří absolvovali některou krajkodobou zemědělskou školu nebo kurs a zemědělní praktici obdrží jednorázový náborový příspěvek ve výši 1.500 Kčs, a to po nastupu do zemědělské mistrovské školy;

d) pracovníci získáni do JZD včetně absolventů krajkodobých zemědělských škol a kursů a zemědělských praktiků obdrží jednorázový náborový příspěvek ve výši, rovnající se nejvíce tříměsíční mzdě, dosažené pracovníkem v posledních 3 měsících před odchodem do JZD; dále pracovníkům, kteří měli nárok na rodné přídatky (výchovné), bude vyplacena jednorázově další částka, odpovídající výši rodných přídatků (výchovných) za 3 měsíce. Za část jednorázového náborového příspěvku, která se rovná tříměsíční mzdě, bude přiznávána individuální podle finanční situace družstva, do kterého byl pracovník získán. Pracovníkům získaným do družstva s nízkou hodnotou pracovní jednotky bude tato část jednorázového náborového příspěvku poskytnuta v maximální výši, do kterého byl pracovník získán. V ostatních případech bude příspěvek poskytnut v částce nižší, po případě bude od jeho výplaty upuštěno a příspěvek omezen toliko na částku odpovídající rodným přídatkům (výchovným).

Mzdové vyrovnání. Mzdové vyrovnání do výše průměrného měsíčního výdělku dosaženého za poslední 3 měsíce na původním pracovišti bude poskytnuto:

a) pracovníkům (obdobným i manuálními), kteří přejdou z jiných odvětví do STS, a to nejteple do doby jednoho roku;

b) odbor, pracovníkům bude mzdové vyrovnání poskytnuto ve shora uvede

de.

V radosti, štěstí a míru radostně do Nového roku

Příloha č. 6 – Článek o „vesnickém boháči“ Vlastimilu Machovi, SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, č. 35, 1952.

Vesnický boháč Mach za mřížemi

Vesnický boháč Vlastimil Mach z Vestce nenáviděl naši republiku a její zřízení, nenáviděl pokrok na vesnici a byl za přisáhlým nepřitelem budování socialismu na vesnici.

Od roku 1945 a hlavně od r. 1948 soustavně sabotoval dodávky a okrádal naše děti, nemocné a pracující měst a přesto ho nepřešla chuť narušovat naše zásobování. Celá stránka by nestačila k vypisování množství jednotlivých produktů, o které tento sabotér pětiletky ochudil nás národní stát.

Staci jen uvést, že předloni nedodal 26 q pšenice, 9 q žita, 22 q ječmene, 11 q vepř. masa a přes 2.000 litrů mléka. Loni rostl dlužen našemu zásobování mimo jiné 11 q ječmene, 8 q vepř. masa a 7.176 litrů mléka.

Letos nespínil za prvé poleletí 5.272 litrů mléka, nedodal 5.875 kusů vajec, dluží přes 14 q vepřového a 20 q hovězího masa. Pan Mach, který hospodáři na 22,71 ha půdy zašantročoval každý rok velké množství obilí a letos odevzdal na předepsaný dodávkový úkol ve výši 104 q pouze 19 q pšenice. Žita neodvezdál ani kilogram. Protože se choval, že více nevynaláží a odevzdal vše, co mohl, byla u něj minulý týden provedena prohlídka. Ta ještě více potvrdila, že vesnický boháč Mach jest zavrženým nepřitelem všech poctivých a mírumilovných lidí, příslušovačem západních imperialistů a parazitem nové lidské společnosti.

Pan Mach si ponechal značnou část pšenice a žita pro sebe, další obilí přenechal sousedům a jiným drobným lidem, kteří mu sedli na lep a které si svými úplatky zavázal mlčením. Další obilí jako každoročně pan Mach zase zašantročil a zbytek odevzdal do výkupního skladu, a aby se nevědělo, že neví, co je vlastenecká povinnost.

Ale to není ještě všechno. U pana Macha se našly při prohlídce pistole, náboje různých ráží, stříelný prach, rozmetky a lovecké pušky. Nač myslíte, že poschovával pan Mach tyto vražedné pomůcky na půdě? Vyrostl sám na úrovni západních hrdloferů, kteří se neštítí žádné vraždy nevinných obětí a ničení všech s láskou vybudovaných hodnot, jak jsme toho

STS Šibice hlásí

Dne 25. 8. 1952 splnil náš závod plán žitových prací na 101,59%. V Pražském kraji jsme třetí stanicí, která hlásí splnění plánu žní 1952.

K splnění našeho plánu nám pomáhají všechna střediska, která určené plány žitových prací dobře plní. Jako první, kdo nám hlásí splnění plánu střediska na 110,2% je hosp. brig. Jindra Pýchová ze Strak — výkon na traktor. jed. o 15 HP S8,5 prům. ha, má obavu, aby jí nikdo nepřehodil. Její obava je na místě, neboť jako druhý, kdo nám hlásí splnění plánu je brigádér ze střediska Bobnice, které splnilo plán na 118,4% s výkonem na jeden průměrný traktor 80,5 prům. ha, třetí pak je to středisko Šibice, které má splněný plán na 108,8%, výkon na průměrný traktor 66,3 prům. ha. Jetřeba, aby i ostatní střediska STS svůj úkol v letošních žitových úkonech úspěšně splnila a tak dokázala, že slova, tak často pronášená straktoristy, předním budovatelem socialismu na vesnici si plně zasloužila.

svědky v Koreji a koloniálních zemích.

Pan Mach tedy očekával převrat a dohře se na něj připravoval. Uši má vytahané a oči vykulené od »Hlasu Ameriky« a »Svobodného Československa«. Stále rostla jeho drzost a troufalost! Nejle roztal jeho drzost a troufalost! Nejprve v kruhu jemu podobných a pak i veřejně dával najevo svou nenávisť k režimu a naznačoval, že taková situace se nemůže dal udržet a že se to musí obrátit. Přál si návrat »starých slatých časů«, kdy za něj dělali na statku i polích kočci, děvečka i drobní lidé ze vsi a on mohl libovolně řvát svým vychlastaným hlasem. S jinými vydržené peníze utrácel po hospodách a kořala z něj čpěla na sto honů!

Pan Mach zatajil také při výkupu strojů různé důležité součástky, které přispívají k urychlení naší cesty k socialismu na vesnici. Při prohlídce se našla schovaná zadní kola od traktoru, čtyřradlicové vložky k pluhu, samovarové řetězy, ozubená kola pro samovary, kosa k samo- varům, řemeny kurtové, kožené, klinové atd. Tyto součástky byly při žních tolik třeba, ale pan Mach neměl pochopitelně zájem na tom, aby sečení bylo brzy skončeno.

Pan Mach si nedělal v poslední době nic ani z místních funkcí. Stal na-

vzájem proti sobě lidé a udělal z Vestce obec, kde spolu neumí už lidé a zvláště zemědělci mluvit pomalu jinak než v ná- dávkách. Ze svého díla měl radost. Těšilo ho, že většina zemědělců jím svedených, nechtěla ani slyšet o vyšších formách hospodářství a chtěl-li se v obci usadit, musel hned ven z vesnice. Ano, pan Mach napáchal ve Vestci hodně škod a vychoval si pár příčinlivých žáků. Dá hodně práce, než se obec spraví za vedení poctivých lidí s pevnou a rovnou páteří. Nedá se říci, že by tam nebyli. Jen kdyby už chtěli začít!

Pan Mach už sabotovat nebude! Pan Mach už nebude štvát lidi! Pan Mach bude mít dost času si uvědomit po vytá- žení z jeho špinavé díry, že poctiví lidé nepřipustí, aby jejich práci někdo svě- volně mařil a brzdil cestu k socialismu! Ta- kových pánů Machů máme bohužel na vesnicích našeho okresu ještě dost. Je třeba s nimi okamžitě skoncovat! Je tre- ba, aby sami poctiví drobní a střední rolníci se od takových nejen isolovali, ale aby je naopak odhalovali v celé jejich od- porné nahotě!

Pracující celého okresu jsou rozhořčeni sabotážemi a piklemi vesnického boháče Macha a žádají pro něj nejpršnější po- trestání!

Zlámaný.

JZD Kostomlátky rozšířilo členskou základnu

Stalo se tak v pátek 22. srpna 1952 na členské schůzi JZD, kdy bylo přijato dalších pět zemědělců za řádné členy tam- nějšího JZD. Jejich naprosto dobrovolné rozhodnutí bylo přijato s nadšením všech. Byli přijati jako dobří sousedé v honovém hospodářství a proto- že jde o dobré hospodáře, jsou předpoklady opravdové- ho rozvoje družstva. Pouze čtyři zemědělci zůstávají zatím stranou socialisace vesnice ob-

ce. Nově přijatí členové, Pavel Novák, Vostrý, Malý, Rychter- ský a Černý, chápou členství v JZD odpovědně a proto se hned na prvé členské schůzi rozdělili o povinnosti celku a tím každý úsek práce v JZD má svého hospodáře.

Tak to má být. Chceme vě- řit, že se v JZD Kostomlátky bude dobře hospodářit a že daný příklad přesvědčí i ty, kteří s celkovou výměrou 31 ha do- sud stojí stranou. Mi-la.

ČSSS na Nymbursku splnil stát. dodávku na 113,33%

S radostí zaznamenáváme tuto zprávu. Tak to má být. ČSSS jen tak mohou plnit svoje poslání. — být příkladem socialistic- ké velkovýroby. Jak to docílili? Je prostě zásadou na hospodářství ČSSS, každé usnesení strany a vlády rozpracovat do všech podrobností, takže každý pracovník, od ředitele až po jednotlivého pra- covníka v provozu, ví svůj denní úkol a sám se může kontrolovat ve výkonu. Ji- nak tomu je u soukromné hospodářících zemědělců, kde není žádoucího pochopení pro plánování a proto to také tak vypadá. K dnešnímu dni, t. j. 26. srpna má státní dodávku splněno na 100% jen 14 obcí, 7 obcí na 97%, další 4 obce na 96% atd. Nejhorší v dodávce obilí, jako ve všem je obec Vestec. Tam asi čekají na zázraky. Nechceme tvrdit, že jsou všichni stejní a podobní Machovi, ale v jednom přece jsou za jedno. Nechtějí pochopit nutnost zemědělské velkovýroby a pouhá zmínka o JZD je rozšiřuje. A přece právě letos je vidět, co znamená dobře organizovaná kolektivní práce našich JZD, která umož- nila nejen vtas sklídit úrodu a vylážit, ale především použitím mechanizačních

prostředků na sečené půdě při zmen- šeném počtu pracovních sil a tím i vydání, vyrobit víc, takže po splnění státní do- dávkou mohou prodávat na volném trhu. Prodávají brambory, mléko, maslo, maso, zeleninu, prostě vše, co lze bezprostředně dát na trh. Je přirozené, že pomáhají tím sobě, ale také v stejné míře vylepšují jídelní stůl všech pracujících.

Na okresní slavnosti KSC, se bude mít veřejnost možnost přesvědčit, že tomu tak je.

Výsledky zemědělské velkovýroby chápe dnes každý rozumný člověk. Proto také právě po letošních mírových žních vidíme prudký vzestup členské základny JZD. Příkladem je obec Pisty, kde již není nikoho mimo JZD. Rovněž v Kostomlát- kách, Kamenném Zboží atd. dochází k úplné socialisaci vesnice. Rákosník.

Majitel a vydavatel ONV Nymburk. — Vedoucí redakce Josef Zlámaný. — Povoleno MIO č. j. 71852/II-51 TO z 20. února 1951. — Tiskem Středoe- ňských tiskáren n. p., závod 22, Nymburk, Tř. 2. května 208.

Příloha č. 7 – Článek „Proč v Odřepsích plní své závazky jen někteří zemědělci?“, SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Poděbradska, č. 4, 1952.

Proč v Odřepsích plní své závazky jen někteří zemědělci?

Musí být zájem všech poctivých zemědělců, plněním dodávek zlepšovat nejen své hmotné postavení, ale zdárně přispívat k plnění usnesení vlády o zvýšení živočišné výroby a tím i zvýšení životní úrovně všech pracujících.

Jaké rozdíly jsou v plnění dodávek jen v této obci za I. čtvrtletí:

Zatím co tito pořádní občané plní dodávku vepřového masa:

Moravec Josef čp. 51 na 239%, Moravec Jan čp. 70 na 190%, Peřina Lad. čp. 52 na 142%, Kubíček Josef čp. 15 na 122%, Plaček Karel čp. 20 na 109%, Holan Václav čp. 57 na 100%, Svoboda Josef čp. 113 na 100%.

Jsou na druhé straně ti, kteří soustavně neplní žádné dodávky:

Podolák Vratislav čp. 48, který má 16,99 ha, nedodal dosud vůbec žádné hovězí ani vepřové maso, vejce splnil pouze na 5%, mléko na 15%.

Robovský Josef čp. 41, který obhospodařuje 20,88 ha, dodal teprve 11% hovězího, vepřového 22%, vajec 14%, mléka 23%.

Peřina Jan čp. 39, který obhospodařuje 24,26 ha, dodal hovězího 33%, vepřového 39%, vajec 13%, mléka 40%.

Jak se vypořádá MNV s těmi, kteří jsou brzdou naší vesnice?

Veselý.

Příloha č. 8 – Článek „Strana a vláda stojí plně za JZD – proto JZD stojí plně za stranou a vládou“, SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, č. 7, 1954

VESNICKÉ NOVINY NYMBURSKA

Vydává týdně ONV v Nymburce – Řídí redakční rada
Vedoucí redakce Svatopluk Šebek - Redakce a administrace
ONV v Nymburce – Tiskem SČT n. p. provoz. 03, Nymburk

Ročník IV. Číslo 7 Středa 10. února 1954. Cena 10 hal.

Okresní konference zemědělských pracovníků - sjezd budovatelů nové socialistické vesnice STRANA A VLÁDA STOJÍ PLNĚ ZA JZD - PROTO JZD STOJÍ PLNĚ ZA STRANOU A VLÁDOU

Pod tímto heslem se dnes v Dělnickém domě v Nymburce scházejí k významnému sněmování na okresní konferenci zemědělských družstevníků delegáti našich JZD spolu s nejlepšími pracovníky zemědělské výroby, s pracovníky STS a ČSSS, aby spolu se zástupci KSC, národních výborů, patronálních složek NF zhodnotili výsledky svého hospodaření.

Dnešní okresní konference zemědělských družstevníků musí přispět k současnému rozvinutí iniciativy všech družstevníků a pracovníků k stálému zvyšování zemědělské výroby dobrou organizací práce při poctivém odměňování dosažených výsledků v rostlinné a živočišné výrobě. Vždyť dobré výsledky z práce družstevníků jsou tam, kde jsou družstevníci dobře obeznámeni se stanovami JZD a na podkladě domácího pracovního řádu tyto odpovědně plní na každém úseku své důsledně vykonávané práce.

Tam, kde dbali dobrý řád nezapomenutelného soudruha Ant. Zápotockého, aby vzorové stanovy se staly základním zákonem družstevníků při uplatňování družstevního hospodářství, poznali, že dodržování stanov vede k prospěchu družstva a že stanovy ukazují, jak pomáhat budovat nový radostný a šťastný život pro celý národ.

Další cestou k řádnému hospodaření je pečlivé vypracování celoročního výrobního plánu, jeho stálá kontrola při provádění a plnění jednotlivých úkolů, obsažených v CVP, v průběhu jednotlivých ročních období. Při provádění máme na mysli stanovené termíny a agrotechnické lhůty, v plnění dílčí dodávkové úkoly a spravedlivé odměňování za dobře vykonanou práci. Která JZD dbala těchto dobrých rad a ustanovení, mohou se na dnešní konferenci pochlubit dobrými výsledky své práce a dle toho budou také hodnocena.

Tato JZD nejen že dostoupila plánované výše pracovní jednotky, ale mnohá i tuto překročila. Na př. JZD Hlohatov, kde dosáhli PJ 20,- Kčs, JZD Všejanů 20,- Kčs, JZD Podlužany 18,10 Kčs, JZD Kostomlaty 17,40 Kčs, JZD Litol a Kovanice 18 Kčs a JZD Býšický 17,- Kčs, zatím co JZD Sadská dostoupilo výše PJ pouze 8,20 Kčs a JZD Hradčisko dokonce jen 2,00 Kčs! Pánáme-li po přímých nedostatků v jednotlivých družstvech,

zjišťujeme, že jejich kořen tkví již v podceňování plánování v JZD. Celoroční výrobní plány jsou v mnoha JZD vypracovávány ledabyle, pozdě a na konec zmizí bez povšimnutí někde v zásuvce. CVP se mají s velkou pečlivostí věnovat nejen čelní funkcionáři družstva, ale i vedoucí skupin a čet s nejlepšími pracovníky. CVP nám vytváří celé naše hospodaření v roce, z nich také sestavujeme dílčí plány všech prací. A v dílčích plánech se nám jasně projevují jednotlivé úkoly na pracovních úsecích, které je nutno zajišťovat a kontrolovat jejich provedení.

Soustavná kontrola CVP se nám odráží i ve finančním plánu spotřeby pracovních jednotek a ukazuje nám každodenně, jakých chyb na kterém úseku práce jsme se dopustili. Ty pak musíme včas odstraňovat a napravovat. Tím se stává CVP směrnicí, řídicí plnění všech úkolů, ukazatelem chyb, kterých se dopouštíme a které je nutno napravovat, aby úkoly, v CVP vytyčené, byly nejen splněny, ale i překročeny.

Velkou silou, která pracující v zemědělství vede k uvědomělému plnění a překračování plánovaných úkolů, je socialistické soutěžení, jemuž je nutno zvláště před nástupem do jednotlivých etap, zajištění dílčích plánů věnovat velkou péči. Socialistické soutěžení se rozšířilo v průběhu loňského roku zejména při zdolávání sezónních prací a mnohá naše JZD byla za své snažení odměněna putovní vlnkou ONV, jako na př. JZD Všejanů, Cachovice (2x), Pasty a Meely, které se stalo trvalým držitелеm putovní vlnky ONV za živé práce. Není vždy zásluhou příznivého počasí, ale i socialistického soutěžení, že závazky byly plněny, páda dobře obdělána, obilí včas a při tom novými způsoby zaseto a s pomocí socialistické soutěže i včas sklizeno a vymláčeno.

Prvním vážným nedostatkem, který brání širokému rozvoji socialistického soutěžení na vesnici je, že si naši družstevníci a soudruzi v stranických organizacích málo uvědomují, že závazky lze přijímat a soumit se rozvíjet jen na základě plánu, který rozvíjet jsou pracující seznámeni. Aby bylo dobře a v co největší míře měřítka rozvinutí socialistické soutěžení v jarních, žníchových a podzimních pracích v tomto roce, je třeba, aby dílčí plány prací byly včas vyhotoveny a při jejich projednávání

ni aby byli pracující získáni k vyhlášení socialistických závazků. Získávat je třeba trpělivým přesvědčováním a ne bezduchým administrativním nebo dokonce dekretováním. Zdravě myslícímu člověku musí být na první pohled jasné, že ne papírem, oběžníkem, fermeanem, ale živým slovem je možno pracující do soutěže získat. To je jediná správná cesta, jak soutěž podnitit a rozvinout, jak do ní zapojit co nejvíce pracovníků družstva. Má-li přinést socialistická soutěž předpokládaný výsledek, je nutno průběh soutěže pravidelně kontrolovat, výsledky hodnotit a vyhlášovat.

Nesporným úspěchem je, že i našim okrese se už vřela forma vzájemné soutěže dvou nebo tří družstev. Nedostatek se ještě projevuje v tom, že soutěžení se dosud málo navštěvují a plnění přijatých závazků navzájem nedostatečně kontrolují. Je na nás, abychom si dnes na naší konferenci slibili, že dodržování stanov a rozvíjení socialistické soutěže v našich JZD se stane jedním z hlavních úkolů plnění našeho CVP. Už proto, že jsme si vědomi toho, že socialistické soutěžení přineslo naší zemědělské výrobě již mnoho hodnot, zvláště tam, kde v jeho průběhu si pracující osvojují také osvědčené sovětské zkušenosti, jejichž uplatňováním dosáhlo mnohé JZD vysokých hektarových vynosů a zvýšení užitekosti hospodářských zvířat.

Tím více je nutno podtrhnout význam soutěže tam, kde k ní dosud nenalezli cestu, ale kde také mají velké potíže s dosažením plánované hodnoty PJ. Zvláště tam je třeba, aby socialistická soutěž přinesla to, co přinesla lidu Sovětského svazu a čemu i naše strana a vláda věnuje největší pozornost. Je to stále větší zabezpečování hmotných a kulturních potřeb lidu a péče o člověka. V našich JZD je nutno tuto práci ovládnout spojit s péčí o výchovu kadří. Rada našich JZD této otázce plnění vládního usnesení o nové organizaci zemědělského úkolů, věnuje málo pozornosti, možno říci, že vůbec o ně nedbá. Slova velkého Stalina „Kadry rozhodují vše“ platí i pro nás. Vnímáme ukazatelem je právě Sovětský svaz, který výchově kadří věnoval to největší péči a který první dosáhl ve své zemi uskutečnění za takových podmínek nejen socialistický, ale vůbec rychlého kroků vytváření podmínek pro novou „Státní společnost v komunismu.“ E. H.

Příloha č. 9 – Článek „Volíme kandidáty Národní fronty – volíme sebe“, SOkA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Vesnické noviny Nymburska, č. 13, 1957

VESNICKÉ NOVINY

Nymburska

Ročník VII. Číslo 13 17. května 1957 Cena 20 hal.

DNES V LISTE

Koho budeme volit do ONV? •
 Předvolební vzpomínky na staré zlaté časy • Psi pytláci v našich revírech • Děti se seznamují s rodným krajem • Loni máce, letos malolence • Nymburk držitelem vlnajky • Zájem členů JZD o družstevní právo • Co hraji kina • Nové knihy • Informujeme • a jiné články

VOLÍME KANDIDÁTY NÁRODNÍ FRONTY - VOLÍME SEBE

VLADIMÍR RŮŽIČKA
 Je nejmladší z kandidátů do KNV. Narodil se v roce 1924. Před vstupem do armády byl dělníkem. V letech 1954—56 absolvoval vojensko-politickou akademii v Praze. Jako důstojník čs. armády má vřelý vztah k lidem a je pozorný k jeho potřebám. O jeho morálních kvalitách nejlépe svědčí dvě medaile »Za zásluhu o vlast«, které mu byly propůjčeny. S. Růžička kandiduje za volební obvod č. 92.

JAROSLAV REMEŠ
 Pochází z dělnické rodiny. Narodil se v roce 1922 v Štáblé a je technickým úředníkem v Asbestosu ve Zvěřinku. Zastával celou řadu stranických funkcí a v roce 1956 byl předsedou vesnické organizace Zvěřinek. Kandiduje za volební obvod č. 95.

ALŽBĚTA VOTAVOVÁ
 Kandiduje za volební obvod č. 91. Narodila se v roce 1910 v dělnické rodině v Lysé. Nyní je úřednicí místního národního výboru v Lysé, zastává různé stranické funkce a je poslankyní KNV. Protože s. Votarová účinně pomáhá výboru žen při všech akcích a protože se v minulém volebním období projevila jako obětavá pracovnice, byla znovu navržena do KNV.

FRANTIŠEK MASOPUST
 Narodil se v roce 1914. Bydlí v Krchlebích a je důstojníkem čs. armády. Před vstupem do armády byl knihářem. Jeho dělnický původ a bohaté zkušenosti z četných stranických i veřejných funkcí jsou zárukou, že bude spolehlivým zástupcem svých voličů. S. Masopust kandiduje za volební obvod č. 95.

JINDŘICH VOTAVA
 Byl navržen za kandidáta do KNV okresním výborem Čs. strany socialistické. Je to zkušený veřejný pracovník, který prošel celou řadou funkcí v lidové správě i v tělovýchově.

VÁCLAV SUGHÝ
 Bude volen voliči v obvodu č. 89. Pochází z dělnické rodiny a vyučil se malířem pokojů. V lidové správě pracuje již sedm let. Nyní zastává funkci prvního náměstka předsedy ONV a je předsedou OV NF. Soudruh Suchý, kterému je čtyřicet let, byl vždy svědomitým a energickým pracovníkem. Byl tedy právem navržen do KNV.

JOSEF VOLF
 Kandiduje za volební obvod č. 90. Narodil se 4. 10. 1899 v zemědělské rodině. V současné době je členem JZD Chleby, kde pracuje ve funkci pokladníka. Prošel celou řadou veřejných funkcí z nichž poslední je předsednictví OV Čs. strany lidové v Nymburce a členství v ONV. Bratr Volf byl jedním z prvních zemědělců, kteří se přihlásili do JZD v Chlebích, kde velmi obětavě pracuje. V KNV se jistě dobře uplatní.

LADISLAV POUR
 Byl původně lakýrníkem. Nyní je zaměstnán jako vedoucí OUNZ v Nymburce. Soudruh Pour pracuje v různých funkcích ve straně i v lidové správě a vykonává je důsledně a s rozvahou. Pro své charakterové vlastnosti si získal ve svém bydlišti ve Vlejaněch i na pracovním všeobecnou vážnost a je plným právem navrhován do KNV. Kandiduje za volební obvod č. 94.

Jednotně v budování socialismu - jednotně k volbám do národních výborů